DARBININKAS

Vol. LXXVII, Nr. 33
Rugpjūčio - August 28, 1992 Penktadienis-Friday

SECOND-CLASS Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd. Brooklyn, N. Y. 11207

50 centų

Savaitės įvykiai

James A. Baker, buvęs Valstybės sekretorius, pradėjo vadovauti prezidento George Bush rinkiminei kampanijai ir persikėlė į Baltuosius Rūmus, perimdamas pareigas iš lig šiol ten dirbusio prezidento štabo viršininko Samuel Skinner. Likus vos nepilnoms dešimčiai savaičių ligi rinkimų, naujasis kampanijos šefas, kuris ir 1988 m. padėjo Bushui laimėti rinkimus, ketina savo kandidatą pristatinėti Amerikos rinkėjams kaip asmenį, kuris yra "geriau pasirengęs, kompetentingesnis ir labiau patikimas už demokratų kandidatą gubernatorių Bill Clinton".

Kinija ir Pietų Korėja užmezgė diplomatinius ryšius. Kinijos sostinėje netrukus žada lankytis su oficialiu vizitu Pietų Korėjos prezidentas Roh Tae Woo. Jungtinis pareiškimas, perskaitytas per TV programą, pasirašant susitarimą, užbaigė beveik keturis dešimtmečius trukusius abipusius nesutarimus, paremtus ideologija, ir karčius Korėjos karo 1950-1953 metais prisiminimus. Kinija tada buvo Šiaurės Korėjos pusėje ir kartu kovojo prieš JAV vadovaujamas Jungtinių Tautų pajėgas.

Afganistano koalicijos vyriausybė pareikalavo, kad Jungtinės Tautos, kurios atitraukė iš Kabulo užsieniečius darbininkus, perduotų jos žinion JT būstinėje prisiglaudusį buvusį Sovietų pastatytą prezidentą Najibulah. Najibulah ten surado prieglobstį pereitą balandį, kai sukilėliai užėmė valdžią po 13 metų užtrukusio civilinio karo. Buvęs prezidentas, prieš tai vadovavęs Afganistano saugumui, kaltinamas dalyvavimu tūkstančių politinių kalinių nužudyme.

Libane laisvi rinkimai į parlamentą, po 15 metų civilinio karo, prasidėjo rugpjūčio 23 d. Pradžioje balsavo šiaurinės ir rytinės krašto dalys. Musulmonai laimėjo didžiumą, nes krikščionys boikotavo balsavimus dėl to, kad jie priešingi Sirijos kariuomenės buvimui Libane. Sekantis balsavimų rundas bus šį sekmadienį Beirute ir jo apylinkėse esančių krikščionių gyvenamose vietovėse bei Druse musulmonų rajonuose. Rugsėjo 6 d. bus balsavimai pietiniame Libane.

Akadymos, smulki graiko Janis Jannikos, 69 m. amžiaus, ir jo sūnaus Christos, 30 m. amžiaus, vadovaujama spaudos firma Atėnuose, rūpinasi Maskvoje išeinančios "Pravdos" leidimu. Jiedu turi 59% šerų "Pravdoje", o likusieji 45% yra rusų rankose. Tėvas su sūnumi šiuo metu gyvena ir dirba Maskvoje. "Pravda", anksčiau oficialus sovietų komunistų partijos organas, 1912 m. įsteigtas Lenino St. Peterburge, 1991 m. po nepavykusio pučo Jelcino buvo uždaryta savaitei. Po to pradėjo eiti, bet sunkiai vertėsi finansiškai, netekusi partijos paramos.

Uraganas Andrew, nusiaubęs Bahamų salas, šios savaitės pradžioje praūžė per pietinę Floridą, padarydamas milžiniškos žalos žmonėms ir jų turtui. Apie milijonas gyventojų buvo evakuoti. Tai jau dešimtas uraganas, pastarajame dešimtmetyje, skaudžiai palietęs Ameriką.

GYVENĘS BAŽNYČIAI IR TĖVYNEI

— Mirė Prahos arkivyskupas kardinolas František Tomašek —

Ilgametis Prahos arkivyskupas kardinolas František Tomašek mirė rugpjūčio 4 d.

Velionis buvo gimęs 1899 m. birželio 30 d. Šiaurės Moravijoje, netoli Olomouco miesto. 1922 m. gavo kunigo įšventinimus.

Po karo, 1948 metais komunistai nuvertė teisėtą Čekoslovakijos valdžią ir įvedė savo režimą. Tuoj pat prasidėjo Bažnyčios persekiojimas: buvo išvarytas Popiežiaus nuncijus, per vieną naktį uždaryti visi vienuolynai. Dvasininkai buvo verčiami duoti lojalumo priesaiką komunistinei valdžiai.

Slapta paskirtas vyskupu

Tokioms aplinkybėms esant František Tomašek 1949 m. slapta buvo paskirtas Olomouco vyskupu. Šitaip jis išvengė lojalumo priesaikos. 1951 m. buvo suimtas ir įkalintas trejiems metams. 1954 m. buvo išleistas iš kalėjimo ir paskirtas mažos parapijos administratoriumi.

Popiežius Paulius VI 1965 m. Tomašek paskyrė Prahos arkivyskupijos apaštaliniu administratoriumi. Naujasis arkivyskupas per vadinamąjį Prahos pavasarį rėmė prasidėjusias Čekoslovakijos reformas, stiprino Bažnyčios drausmę.

Sovietų invazijos akivaizdoje Tomašek pasisakė už demokratiją ir religijos laisvę. 1977 m. Tomašek paskiriamas kardinolu ir Prahos arkivyskupu.

Visą savo gyvenimą jis skyrė ganytojo pareigoms, kovai už Bažnyčios laisvę ir savo krašto sudemokratinimą. Be kita ko, jis buvo iniciatorius peticijos dėl religijos laisvės. Tada komunistiniam režimui buvo įteikta peticija su puse milijono parašų. Ji atkreipė pasaulio dėmesį į religijos padėtį ne tik Čekoslovakijoje, bet ir Rytų Europoje apskritai.

Arkivyskupo atsistatydinimo prašymą Šv. Tėvas sutiko priimti tik tada, kai jam sukako devyniasdešimt dveji metai. Čekoslovakijoje jau buvo žlugęs komunistų režimas.

Popiežiaus telegrama

Popiežius Jonas Paulius II, sužinojęs apie kardinolo Tomašek mirtį, pasiuntė telegramą Prahos arkivyskupui Miloslav Vlk. Šv. Tėvas Prahos arkivyskupijai ir visai Čekijos bažnyčiai reiškia užuojautą dėl garbiojo kardinolo mirties.

Kardinolas Tomašek, — rašė Popiežius, — per savo ilgą kunigišką ir vyskupišką tarnystę paliudijo esąs tvirtas Bažnyčios skelbėjas, drąsus krikščioniškojo tikėjimo ir žmogaus asmens orumo gynėjas. Net būdamas tremtyje ir negalėdamas laisvai eiti savo ganytojinių pareigų, jis kaip tvirtas ąžuolas neprarado drąsos ir pasitikėjimo Dievo Apvaizda, visad buvo ištikimas šv. Petro sostui. Dėkokime Dievui, — toliau rašo Šv. Tėvas, — kad jis davė Bažnyčiai tokį uolų kunigą ir vyskupą. Taip pat melskime Viešpatį, kad šį daug iškentėjusį savo tarną priimtų į amžinąjį džiaugsmą.

Kardinolo laidotuvės

Šv. Vito katedroje Prahoje rugpjūčio 12 d. įvyko iškilmingos rugpjūčio 4 d. mirusio buvusio Prahos arkivyskupo kardinolo František Tomašek laidotuvės. Gedulingų mišių koncelebracijai vadovavo Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Angelo Sodano.

Drauge su juo mišias už velionį kardinolą Tomašek aukojo apaštalinis nuncijus Čekijoje ir Slovakijoje arkivyskupas Giovanni Coppa, Prahos arkivyskupas Miloslav Vlk, Nitros Slovakijoje arkivyskupas kardinolas Jan Chryzostom Korec, Tautų Evangelizavimo prefektas kardinolas Josef Tomko, Vokietijos vyskupų konferencijos pirmininkas Meinzo vyskupas Karl Lehman, Vienos, Müncheno, Kölno, Varšuvos, Krokuvos, Esztergomo, Zagrebo arkivyskupai ir daug kitų dvasininkų iš visos Europos.

Mišiose dalyvavo buvęs Čekoslovakijos prezidentas Vaclav Havel, Čekijos ir Slovakijos ministrai pirmininkai, Vokietijos kancleris Helmut Kohl, Lenkijos prezidentas Walęsa, Vengrijos ministras pirmininkas Antal, prez. Klest ir Austrijos užsienio reikalų ministras Mook, taip pat visų Prahoje akredituotų diplomatinių pasiuntinybių atstovai.

Gedi Katalikų Bažnyčia

Su Prahos Bažnyčia, — kalbėjo per mišias kardinolas Sodano, — šiandien gedi visa katalikų Bažnyčia, netekusi vieno iškiliausių savo ganytojų. Dėl to, popiežius Jonas Paulius II mane įgaliojo pas jus atvykti ir išreikšti jums šią skausmo valandą, jo — šv. Tėvo solidarumą ir užuojautą. Taip pat atvykau į Prahą, — kalbėjo kardinolas Sodano, — drauge su jumis dėkoti Vieš-

(nukelta į 2 psl.)

JAV lietuvių kunigų grupė Vilniuje, prie Trijų Kryžių.

PILIGRIMŲ KELIONĖ Į LIETUVĄ

Jau tapo tradicija, kad Amerikos lietuviai kunigai vasaros pradžioje atlieka rekolekcijas. Jos jau daugiau kaip 16 metų vykdavo Putname, seselių sodyboje. Kunigų Vienybės centro valdyba nutarė šias rekolekcijas atlikti Lietuvoje kartu su vietiniais kunigais. Paskelbus šį planą, atsirado 25 kunigai, kurie pareiškė norą dalyvauti. Buvo sutarta, kad kelionė į Lietuvą būtų ne eilinė ekskursija, bet savos rūšies piligrimų kelionė, kuri prasidėtų Kauno Kunigų Seminarijoje rekolekcijomis ir eitų per visus Lietuvos diecezijų centrus, koncelebruojant su vyskupais ir vietiniais kunigais katedrose, lankant svarbias mūsų tautos šventoves, ir sueitų į brolišką pasidalinimą savo ir Lietuvos religinio gyvenimo patirtimi su Lietuvos kunigais. Norėta šitokią kelionę padaryti tarsi tiltu per Atlantą ir lietuvių kunigų savitarpio ryšio ženklu.

Rekolekcijos Kauno Kunigų Seminarijoje buvo prasmingu preliudu visai tai kelionei. Dalyvavo apie šimtas kunigų, daugiausia iš Kauno arkidiecezijos. Visas dienas su mumis buvo ir kardinolas Vincentas Sladkevičius su abiem savo padėjėjais vysk. S. Tamkevičium ir vysk. V. Mickelevičium. Rekolekcijų vadovas buvo kun. Z. Grinevičius, marijonas.

Iš Kauno mūsų šventinė kelionė vedė pro Kaišiadoris, kur mūsų jau laukė vysk. J. Matulaitis ir vadovavo koncelebracijai katedroje. Liepos 12 d., sekmadienį, mes su didžiule maldininkų minia pasiekėm Marijampolę. Ten dalyvavome Pal. Jurgio Matulaičio šventėje-atlaiduose. Gražus oras sutraukė dideles minias iš tolimiausių Lietuvos kampų. Be Lietuvos kardinolo ir vyskupų, buvo atvykę net trys Lenkijos vyskupai, Lietuvos Aukšiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis taip pat pamaldose dalyvavo. Neišdildomą įspūdį padarė jaunuolių ir vaikų giedojimas ir po pamaldų šventoriuje iškilmės: duonos ir druskos tradicinis įteikimas kardinolui Sladkevičiui, kristalinių balsų jaunimo choras, iš vasaros stovyklos atvykusių ateitininkų balsai.

Nelauktai gavome iš T. Pranciškonų pakvietimą aplankyti jų vedamą jaunimo stovyklą Girėnuose, prie Klaipėdos. Ten radome apie 500 jaunuolių ir iš tolimų kraštų: Azerbeidžiano, Novosibirsko, Estijos, Prancūzijos ir kitur. Pamaldos ir paskaitos vyko trim kalbom: lietuviškai, rusiškai ir prancūziškai.

Mus giliai paveikė tų jaunuolių gilus ir nuoširdus pamaldumas. Nepamirštamos liks atminty spontaniškai aukojimo metu išsakytos jų intencijos, prašymai. Po mišių buvo procesija su Švenčiausiuoju į specialiai paruoštą palapinę, kur adoracija vyksta ligi vėlyvo vakaro. Pranciškonas Tėvas Astijus yra šios stovyklos galva ir širdis. Jis taip pat eina Nidos katalikų bažnytėlės klebono pareigas. Todėl jo pakviesti kėlėmės į gražiąją

(nukelta į 2 psl.)

Naujasis Lietuvos Respublikos premjeras Aleksandras Abišala ir Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis parlamente. Nuotr. Viktoro Kapočiaus

VATIKANAS APIE HUMANITARINĖS INTERVENCIJOS TEISĘ

Pastarosiomis dienomis labai daug kalbama apie Apaštalų Sosto laikyseną karo Bosnijoje-Hercegovinoje atžvilgiu. Kaip žinoma, pirmiausia Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Sodano ir vėliau Vatikano sekretorius santykiams su valstybėmis arkivyskupas Tauran pareiškė, kad tarptautinė bendruomenė turi teisę ir privalo nuginkluoti žudyti trokštančius ir pradėti humanitarinę intervenciją buvusios Jugoslavijos teritorijoje.

Kai kas šiuose Vatikano atstovų pasisakymuose įžvelgė raginimą . ginklų pagalba apginti ypač Bosnijoje-Hercegovinoje persekiojamus žmones.

Vatikano radijo dienraštis rugpjūčio 11 d. išspausdino interview su tarptautinio katalikų taikos šalininkų sąjūdžio "Pax Christi" Prancūzijos skyriaus sekretorium kunigu René Coste, kuris aiškina Apaštalų Sosto laikyseną karo buvusioje Jugoslavijoje atžvilgiu.

Apaštalų Sostas, — pasakė kunigas Coste, — visada buvo ištikimas savo pašaukimui skelbti ir liudyti pasauliui taiką. Apaštalų Sostas visada laikėsi nuostatos, kad teisingumą įgyvendinti galima tik taikiomis priemonėmis. Šios bendrosios nuostatos fone reikėtų suprasti ir dabar skelbiamą humanitarinės intervencijos teisę. Reikia nedelsiant sustabdyti karą, o tam yra eilė taikių priemonių. Tačiau tai nereiškia, kad Bažnyčia yra beatodairiška pacifistė. Priešingai — Bažnyčia pripažįsta teisę gintis prieš smurtautojus. Dar daugiau, Bažnyčia skelbia pareigą gintis ir ginti neteisingai skriaudžiamus žmones. Taigi, — kalbėjo kunigas Coste, — niekas neturėtų abejoti paties skriaudžiamųjų gynimo principo teisėtumu, galima tiktai abejoti ar visos gynimo ir gynimosi priemonės yra teisėtos ir leistinos. Šiuo konkrečiu, Bosnijos-Hercegovinos karo atveju, tarptautinė bendruomenė turi labai didelį spaudimo priemonių pasirinkimą. Ginkluota intervencija būtų pati radikaliausia iš visų turimų priemonių ir ji būtų leistina ir teisėta tik tuomet, kai tikrai bevaisiais pasirodytų visi kiti mėginimai.

-o-

Vatikano radijo kroatų skyrius telefonu susisiekė su serbų okupuotos Banja Luka vyskupijos Bosnijoje-Hercegovinoje ganytoju vyskupu Franjo Komarica.

Mes nenorime kapinių taikos, — visų savo vyskupijos tikinčiųjų vardu kalbėjo vyskupas, — mes norime taikos, kuri remtųsi pagarba žmogui. Deja, pas mus žmogaus teisių nieks nepaiso; žmonės, ypač katalikai su baime laukia rytdienos. Kiekvieną akimirką serbai gali ateiti, išvaryti iš namų ir net nužudyti.

Labai gražu ir pagirtina, — kalbėjo Banja Lukos vyskupas, — kad tarptautinė bendruomenė tiek dėmesio rodo Sarajevui, kad lėktuvais siunčia maistą ir vaistus, bet karas vyksta ne tik sostinėje, žmonės dar labiau kenčia okupuotoje provincijoje. Mes tikimės, — pasakė baigdamas vyskupas, — kad pasaulis mūsų neužmirš, nes tai, kas dabar pas mus dedasi, yra visos Europos gėda.

1992 m. gegužės 29 d. "Draugystės" viešbutyje Vilniuje įvyko bendras VLIKo valdybos ir Lietuvos nepriklausomybės kovų partizanų — Miško brolių, Lietuvių politinių kalinių sąjungos, Lietuvos aktyvistų fronto, Lietuvos politinių kalinių Vilniaus skyriaus, Lietuvos Helsinkio grupės ir Vilniaus miesto atkurtos Šaulių sąjungos skyriaus atstovų posėdis. Priėmus dėmesin Lietuvos Respublikos ministro pirmininko G. Vagnoriaus ir Vilniaus burmistro A. Staro pareiškimus dėl anksčiau paminėtų organizacijų veiklai stiprinti namų paskyrimo, VLIKo valdyba perdavė $15,000 namų atstatymui ir sutvarkymui. Šie namai Vilniuje bus Lietuvos tautinis centras, kuriame bus atžymėtas už Lietuvos laisvę 48 metus kovojęs Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Nuotr. Liudo Tamošaičio

GYVENĘS BAŽNYČIAI IR TĖVYNEI

(atkelta iš 1 psl.)

pačiui, kad jis davė Bažnyčiai tokį uolų ir ištikimą ganytoją. Velionis kardinolas Tomašek tebūna visiems — Prahai, Čekijai ir Europai ištikimybės Kristui ir Bažnyčiai pavyzdys. Velionis kardinolas yra vieningos, laisvos ir tvirtos Bažnyčios simbolis.

Dėl to šiandien ne tik meldžiame jam amžinosios ramybės pas Viešpatį, ne tik gedėdami kartojame "Requiem Aeternam", bet pagrįstai galime Viešpačiui giedoti "Te Deum" dėkojimo himną. Į mūsų maldą už kard. Tomašek įsijungia ir Šv. Tėvas: "Viešpatie, mes ne raudame, kad jį iš mūsų paėmei, bet Tau karštai dėkojame, kad buvai jį mums davęs, — šia Popiežiaus malda baigė savo pamokslą kardinolas Sodano.

Velionio testamentas

Po laidotuvių mišias Prahoje buvo taip pat perskaitytas paties velionio kardinolo Tomašek paliktas testamentas:

"Mirdamas, savo sielą pavedu Viešpaties gailestingumui ir maldoms visų, kurie mane prisimena, o kūną savo nuožiūra tegali palengvinti spręsti tėvynės netekimo problemą, o kartais ji gali atkreipti visuomenės dėmesį į skriaudžiamos tautos likimą.

VLBI

palaidoja Šv. Vito katedros kapitula. Dėkoju visiems, kas atvykote į mano atsisveikinimą su šiuo pasauliu, dėkoju ir tiems, kurie mane minite savo maldoje.

Atsisveikiname labai trumpam, nes ir pats ilgiausias žemiškas gyvenimas prabėga kaip viena akimirka, o tikrasis mūsų buvimas prasideda tik į gyvybę mums pašaukusio Viešpaties artumoje.

Atsisveikindamas prašau, niekados nepamirškite, kad mūsų gyvenimas, mūsų tiesa ir stiprybė yra Kristus, kad tik jis gali pasotinti mūsų alkį, numalšinti mūsų troškulį. Su Dievu, iki pasimatymo mūsų Gerojo Tėvo amžinuosiuose namuose". Šiais žodžiais baigiasi kardinolo Tomašek testamentas.

LIETUVOJE IR APIE LIETUVĄ

— **Rimvydas Andrikis,** ekonomikos daktaras, pastaruoju metu dirbęs Lietuvos gamtosaugos srityje, liepos 29 d. žuvo auto katastrofoje. Šių metų pradžioje jis Lietuvai atstovavo Jungtinėse Tautose, kur vyko posėdžiai, rengiantis Žemės konferencijai Rio Janeiro mieste birželio mėn. Atlikdamas nuo savo darbo, laisvalaikius New Yorke praleisdavo susitikinėdamas su lietuviais, domėdamasis išeivijos gyvenimu. Vasario 16 minėjime jis dalyvavo SLA centre Manhattane ir sveikino JAV lietuvius tos šventės ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymo proga. Jis žuvo dar nesulaukęs nė pilnų 35 metų amžiaus. Buvo gimęs 1957 m. spalio 17 d. Jurbarko rajone. Klaipėdoje baigė 14-ąją vidurinę mokyklą, Vilniaus universitete — ekonominės kibernetikos mokslus. Nuo 1990 m. vadovavo Aplinkos apsaugos ekonomikos valdybai. Liko žmona Laima, sūnus Šarūnas, tėvai, giminės, draugai. "Lietuvos aido" liepos 30 d. laidoje buvo atspausdintas jausmingas atsisveikinimas jo kolegų, dirbančių Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamente. Ryšium su dr. Andrikio tragiška mirtimi, buvo kalbų, kad gal jo mirtis bus buvusi ir Lietuvoje esančių politinių nesutarimų išdava. Andrikio žmona yra Aukščiausiosios Tarybos deputatė ir tvirtai nusistačiusi prieš buvusios premjerės Kazimieros Prunskienės veiklą.

— **Lietuva bendradarbiaus su JAV,** aiškinant ir traukiant atsakomybėn asmenis, įtariamus II Pasaulinio karo metu dalyvavus karo nusikaltimuose ar nusižengus veiksmuose prieš žmoniškumą Lietuvos teritorijoje. Tuo reikalu Lietuvos generalinis prokuroras Artūras Paulauskas rugpjūčio 3 d. pasirašė bendradarbiavimo memorandumą su JAV ambasadorium Lietuvoje Derryl Johnson, šiuo atveju atstovaujančiu JAV Teisingumo Departamentui. Memorandume numatoma pasikeitimas konfidencialia informacija diplomatiniais kanalais ir archyvine medžiaga. Panašius susitarimus Lietuva jau yra pasirašiusi su Australija ir Škotija.

— **Šiaulių miesto** Gytarių mikrorajone sustabdytos statybos, nes čia archeologai atkasė akmens ir dvi geležies amžiaus gyvenvietes.

ŠIUOLAIKINIS IŠEIVIŲ MENAS VOKIETIJOJE

Nordrhein-Westfalijos krašto atstovybėje Bonnoje birželio 3 d. atidaryta paroda "Be ribų", kurioje savo kūrinius išstatė užsieniečiai menininkai, radę Vokietijoje prieglobstį. Parodos tikslas — pateikti apžvalginį vaizdą apie įvairių kraštų politinių pabėgėlių menininkų darbus ir sudaryti jiems forumą pasirodyti platesnei vokiečių visuomenei. Į parodos atidarymą organizatoriai pakvietė ir Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdybos atstovą.

Iš 114 menininkų komisija atrinko 29, kurie išstatė 70 darbų. Parodoje dalyvavo menininkai iš Irano, Irako, Sandraugos valstybių, Čekijos ir Slovakijos, Kinijos, Jugoslavijos, Turkijos, Alžyro, Rumunijos, Čilės, Vengrijos ir Etiopijos. Ateinančių dvejų metų bėgyje paroda apkeliaus apie dešimt Vokietijos miestų.

Atidaryme kalbėjo Nordrhein-Westfalijos ministras pirmininkas Johannes Rau, Bundestago prezidentė Rita Süssmuth, vidaus reikalų ministras Rudolf Seiters, Vokietijos Raudonojo Kryžiaus viceprezidentė Soscha grafienė Eulenberg bei Fondo "Menas ir kultūra" įgaliotinis Klaus Honnef.

Kalbėjusieji ypač pabrėžė užsieniečių pabėgėlių problemą Vokietijoje ir norą ją kaip nors spręsti. Rau, nurodęs, jog šiuo metu apie 17 milijonų žmonių juda iš vienos vietos į kitą, kad iki šio šimtmečio galo 650 milijonų žmonių ieškos naujos tėvynės, kad artimu laiku tarp 4 ir 5 milijonų iš sugriuvusios Sovietų Sąjungos Vokietijoje ieškos geresnio gyvenimo, teigė, jog vokiečiai yra turtinga visuomenė ir ji turi būti solidari su tais, kurie nieko neturi.

Süssmuth pripažino, kad Vokietija faktiškai yra multikultūrinė visuomenė, nors ir vengiama šį terminą vartoti dėl jo nepopuliarumo. Ji nurodė, kad, uždarius sienas, problemos neišsispręs. Reikia sudaryti sąlygas, kad tie, kurie čia atvyksta, būtų įjungti į visuomenę.

Seiters iškėlė Vokietijos vyriausybės suteiktą paramą parodai ir sakė, jog meninė kūryba kultūrinė visuomenė, nors ir

PILIGRIMŲ KELIONĖ Į LIETUVĄ

(atkelta iš 1 psl.)

Kuršių Neriją, pasidžiaugėme milžiniškomis kopomis ir žydriu vandeniu. Grįžom ir aplankėm Klaipėdą, koncelebravome jau visiškai atnaujintoje ir išpuoštoje Taikos Karalienės bažnyčioje ir sužinojome, kad dar viena bažnyčia šiame uostamiestyje planuojama statyti.

Piligrimų kelias vėl pasuko atgal Kauno miesto link. Teko dalyvauti naujo altoriaus pašventinime Šančių bažnyčioje, apeigas atliko kardinolas Sladkevičius su mumis, savo vyskupais-padėjėjais ir eile Kauno kunigų koncelebravo mišių auką. Kitą dieną jau meldėmės arkikatedroje-bazilikoje, vadovaujant vysk. S. Tamkevičiui. Prisiminėme Maironį, Jakštą-Dambrauską, Tumą ir kitus mūsų tautos renesanso atstovus, kurie toje bazilikoje, kaip ir mes, melsdavosi.

Jau paskutinės mūsų kelionės dienos. Tad nukreipėm žingsnius į Vilnių. Trakai, ežeras ir Vytauto pilis pažadino patriotinius jausmus. Jie lydėjo iki pat Vilniaus, istorinės lietuvių tautos sostinės ir tikinčiųjų pamaldumo centro, kur dar pagoniškais laikais lietuviai aukojo savo dievam. Balti Trys Kryžiai iš tolo mums mojo ir kvietė.

Arkikatedroje buvo išskirtina privilegija pasimelsti kartu su naujuoju arkivyskupu metropolitu Audriu Antanu Bačkiu. Jis su prel. Vasiliausku rodė požemius ir garbingųjų lietuvių tautos asmenų karstus, prie jų ir buv. arkivyskupo J. Steponavičiaus.

Sekančią dieną sugrįžome į Katedrą ir celebravome prie Švento Kazimiero altoriaus. Buvo dar progos nuvykti į Antakalnį, kur gražioji baroko puošmena Šv. Petro ir Povilo bažnyčia sudarė mums gražią užsklandą maldingai mūsų kelionei. Nusilenkėme prie Sausio 13-osios ir Medininkų aukų kapų.

Taip baigėsi kelionė, kuri visus dalyvius nuostabiai sujungė ir praturtino. Dalyviai labai dėkingi pagrindiniams organizatoriams kun. A. Kontautui ir kun. J. Riktoraičiui.

K.V.C.

Biržuose minint birželio išvežimus, prekiniai vagonai papuošiami gėlėmis ir plakatais, reikalaujančiais rusų kariuomenės išvežimo. Nuotr. Viktoro Kapočiaus

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas patarnauja teisiniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, Conn. 06070. Tel. 203 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84 - 02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296 - 2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.), telef. 344 - 5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oraș šaldomas. Daug vietos automobiliam pastatyti.

BEACH MEMORIAL CHAPEL, 301 Corey Ave., St. Petersburg Beach, Fla., 33706. 813 360 - 5577. KENFIELD WOODLAWN FUNERAL HOME, 200 Pasadena Ave., S, St. Petersburg, Fla. 33707. 813 345-9393. WOODLAWN MEMORY GARDENS, 101 58th St., S. St. Petersburg, Fla. 33707. 813 345 - 9393.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoj vietoj — OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89 - 11 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. Telef. 847-2323 (namų telef. 847 - 4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klijentais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227. Telef. 821 - 6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. — 43 - 04 Junction Blvd., Carone, Queens, N.Y. 11368. Telef. 779 - 5156.

LIETUVIŲ KULTŪRINĖ RADIJO PROGRAMA "AUŠRA". WICN-FM 90.5 Worcester, MASS. Sekmadieniais 8-9 val. vakaro, Eduardas Meilus, Jr., 70 Curtis St., Auburn, MA 01501, T. 508 753 - 7232.

NEW YORK – NEW JERSEY – Laisvės Žiburys, sekmadieniais 9 -10 val. ryto WNWK 105.9 FM. Romas Kezys, 217 - 25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428 - 4552. FAX 718 769 - 3302.

KOLODNY & KOLODNY: Virginija Kolodny, Lietuviškai kalbanti advokatė, 11 Park Place, Room 905, New York, N.Y. 10007. Tel. 212 349 - 7771. Nelaimių ir susidūrimų atvejai, namų pardavimas, testamentai, išnuomavimai, kondominijumų reikalai. Turi leidimą praktikuoti New Yorko valstijoje.

NEW JERSEY, NEW YORK – "Lietuvos atsiminimai", sekmadieniais nuo 2 iki 3 v. popiet iš Seton Hall Universiteto stoties, 89.5 FM banga. "Music of Lithuania" programa, vedama anglų kalba iš tos pačios stoties, girdima irgi sekmadieniais nuo 1 iki 2 v. popiet. Dr. J. J. Stukas — direktorius, 234 Sunlit Dr., Watchung, NJ 07060. Tel. 908 753-5636.

MARIA JUZAITYTĖ - LEVIN, lietuvė advokatė, patarnauja visuose teisiniuose reikaluose. Kalba ir lietuviškai. 325 Broadway, Suite 504, New York, N.Y. 10007. Tel. 212 - 962 - 5810.

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino MEMORIALS

96 - 56 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS, N.Y. 11379

PHONES (718) 326 - 1282 326 - 3150

TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA — — GAUSI PARODŲ SALĖ

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

VYTIS

KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĖKTUVAI
- LAIVAI (CRUISES)
- TRAUKINIAI (AMTRAK)
- AUTOBUSAI
- NUOMOJAMOS MAŠINOS
- VIEŠBUČIAI
- ĮDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS
- GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ

MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELĖMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
2129 KNAPP STREET
BROOKLYN, N. Y. 11229
TEL.: 718 769 - 3300, FAX 718 769 - 3302

DARBININKAS The Lithuanian Weekly Published by Franciscan Fathers

341 HIGHLAND BLVD. BROOKLYN, NY 11207

Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964

Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637

Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year $20.00. Single Copy 50 Cents
Published Weekly except 2nd and 3rd week in July

POSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

"Lygūs", bet ne lygūs

Prieš porą mėnesių Chicagoje įvykusiame Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime išeivijos nuopelnus kėlė tuometinis Lietuvos premjeras Gediminas Vagnorius. Jis išminėjo ne tik išeivijos teiktąją Lietuvai moralinę ir materialinę paramą. Jis ypatingai pabrėžė tai, kad "pabandžius užčiaupti burną tautai ir neleidus jai kalbėti, už ją kalbėjo išeivija". Ir toliau jis nurodė daug atvejų, kai "tie žodžiai apie engiamą ir kenčiančią Lietuvą sklido visur. kur tik buvo įmanoma — visuose tarptautiniuose forumuose, visose politinėse ir teisinėse institucijose".

Jis pabrėžė ir pirmuosius tarptautinius ryšius, paramą, kai Lietuvai reikėjo užmegzti kontaktą su užsienio valstybių vyriausybėmis, aukas išlaikyti Lietuvos diplomatinėms atstovybėms, dabartinę talką specialistų ir veikėjų, kurie randa galimybės atvykti į Lietuvą ir joje pabūti ilgiau.

Dėl santykių su išeivija jis akcentavo, kad tie ryšiai turėtų būti tampresni, kad išeivijos įnašas į Lietuvos gyvenimo struktūrą yra nepaprastai didelis ir gal dar bus didesnis ateityje. Ir dar pabrėžė, jog "išeivija turi tai suprasti ir įsidėmėti, kad savo teisių ji daugiau laimės ne prašydama, bet reikalaudama. Išeivijos spaudimo dėka ir pilietybės įstatymas buvo pakeistas".

Panašių gražių kalbų išgirdo ir dabar Lietuvoje viešintys išeivijos atstovai. Rugpjūčio 17-25 dienomis Birštone įvyko konferencija-studijų savaitė. Jos tema: "Lietuva — išeiviai: ryšiai ir neišnaudotos galimybės". Dalyvavo apie 25 Vakarų šalių ir apie 40 Rytų kraštų lietuvių bendruomenių atstovų. Buvo aptarti lietuvybės išlaikymo išeivijoje, Lietuvos ir išeivijos kultūrinio bendradarbiavimo, aktualių Lietuvos įstatymų leidimo ir kiti klausimai. Taip pat buvo apibrėžtos valstybės santykių su išeivija nuostatos. Tą konferenciją rengė "SANRYŠOS", Piliečių chartos, Tautų namų tarybos ir PLB krašto valdybų žmonės.

Naujojo ministro pirmininko Aleksandro Abišalos pavaduotojas vėl akcentavo išeivijos lietuvių nuopelnus ir teises. Tačiau, atrodo, kad, nepaisant tų gražių žodžių, praktiškai aiškėja, kad išeivijos lietuviai, nors jiems ir pripažįstama Lietuvos pilietybė, vis tiek dar laikomi kažkokiais puspiliečiais.

Ir todėl, ligi nebus priimti atitinkami įstatymai, panaikinantys tą diskriminuojantį išeivio lietuvio statusą, tokios kalbos, pripažįstant jam nuopelnus už pagalbą savo Tėvynei, yra tuščios.

Kas išeiviui iš tos panegirikos, jei jis praktiškai susiduria su diskriminacija daug kur. Dabar paaiškėjo, kad ir privatizacijos procese išeivis lietuvis nėra lygus Lietuvos lietuviui. Štai Vilniaus radijas praneša, kad Lietuvos valstybės privatizuojamą turtą gali įsigyti ir visi užsienio lietuviai, kurie turi teisę atgauti arba jau yra atgavę Lietuvos pilietybę.

Turtą įsigyti galima dalyvaujant varžytinėse arba aukcionuose, arba pasirašant įmonių akcijas. Užsienio lietuviai už tokį turtą turi mokėti JAV doleriais. Ir kaip tik šioje vietoje reikia didžiai apgailestauti Lietuvos vyriausybės sprendimą, žeminantį JAV ir kitų užsienio kraštų lietuvius.

Jeigu JAV lietuvis nori nusipirkti parduotuvę, viešbutį, dirbtuvę ar panašią nuosavybę varžytinėse, tai jo JAV 1 doleris

(nukelta į 4 psl.)

PIRMAS LAIŠKAS IR MARIJAMPOLĖS

MIESTAS, PO PUSKAPIO METŲ ATGAVĘS SAVO VARDĄ

VIKTORAS GULMANAS

Vargu ar rasime Lietuvoje kitą tokį miestą kaip Marijampolė, turėjusį tiek vardų? Tik pažiūrėkim: Pašešupys, Starapolė, Marijampolė, Senapilė, Marijampolė, Kapsukas ir vėl Marijampolė, O 1992 m. šiam miestui sukako 325 metai nuo pirmo paminėjimo istoriniuose šaltiniuose ir 200 metų nuo Magdeburgo teisių suteikimo (1792 m. vasario 23). Šios sukakties proga buvo įteisinta ir Marijampolės vėliava: pailgas auksinės spalvos audeklas su dviem baltom linijom (viršutinėje ir apatinėje dalyse) bei miesto herbu su šv. Jurgiu.

Kodėl tiek daug vardų

Bet grįžkim prie tos vardų gausos. Kodėl jų tiek daug? Ogi mūsų prosenelis Pašešupio kaimas pirmą sykį buvo paminėtas mokesčių rinkoje J. Narbuto kvite 1667 m. Kol nėra senesnio dokumento (o yra galimybė, kad toks bus surastas), ši data kol kas laikytina seniausia.

Po švedų antplūdžio škotų kilmės Kuršo didikas ir Prienų seniūnas Butleris, sudeginus jo pilį Prienuose prie Nemuno, pasitraukė į savo seniūnijos kampą prie Šešupės, kur 1717 m. įkūrė Kvietiškio dvarą.

Marijampolės įkūrėja Prienų seniūnė grafienė Pr. Ščiukaitė-Butlerienė. Portretas kabo bažnyčioje. Nuotr. V. Gulmano

Kadangi tuo metu kiekvienas stambesnis žemvaldys norėjo, kad prie dvaro būtų ir koks miestas ar miestelis, Pašešupį perkrikštijo į Starapolę, suteikdamas jam tam tikrų teisių. Apie tai užsimenama ir 1792 m. privilegijos tekste. Deja, ta pirmoji privilegija mūsų dienų nepasiekė. Vis dėlto ji gal atsiras, kada bus apdorojama visa Lietuvos Metrikos medžiaga ir Marijonų vienuolyno archyvas. Beje, vėlesniuose dokumentuose rašoma, kad tokia ar kitokia sutartis buvo sudaryta ir pasirašyta Pašešupio smuklėje (in taverna Pašešupiensis).

Bažnyčios atsiradimo legenda

1750 m. Butlerio našlė Pranciška Ščiukaitė-Butlerienė pasikvietė vienuolius marijonus, suteikė jiems teisę kurti savo miestelį prie Šešupės. Yra tokia legenda, kaip atsirado Marijampolės bažnyčia.

Kartą Butlerienė, buvusi labai dievota moteris, iš savo dvaro

Koplytėlė žuvusiems rezistentams atminti pietinėje Marijampolės dalyje. Nuotr. V. Gulmano

Kvietiškyje ėjo iki Šešupės ir Javonio santakos. Pakeliui visą laiką kalbėjo rožančių. Po kiekvienos dešimties Sveika Marijų, ji liepdavo pasódinti po liepą. Tuo būdu šis kelias (dabartinė P. Armino-Trupinėlio gatvė) buvo pramintas Liepkeliu arba Rožančkeliu. Baigusi rožančių prie pat santakos, Butlerienė tarė: "Čia bus bažnyčia". Pirmoji buvo medinė, jai sudegus, pastatyta kita laikina ir tik 1822 m. išdygo dabartinė bažnyčia.

Marijonai ir Marijampolė

Dėl marijonų atsirado naujai statomo miestelio pavadinimas Marijampolė. Skirtumas tarp Marijampolės ir Starapolės buvo tik tas, kad Starapolėje buvo galima laisvai prekiauti, laikyti smukles ir panašiai, o Marijampolėje — ne.

Po kiek laiko abu miesteliai praktiškai susiliejo į vieną, todėl ir 1792 m. privilegija, kurią pasirašė karalius Stanislovas Augustas, jau išduota bendru Marijampolės vardu. 19-tame amžiuje aušrininkai Marijampolę praminė Senapile, nors šis vardas teisiškai nebuvo įtvirtintas.

Kaip atsirado Kapsukas

Lietuvos respublikos laikais vėl matome Marijampolę. 1955 m. minint Rytprūsiuose žuvusiojo jauno tarybinio generolo Černiachovskio dešimtąsias mirties metines (jo vadovaujama armija išstūmė vokiečius iš Marijampolės ir pasiekė Rytprūsių sieną), Maskva norėjo miestą pavadinti Černiachovskiu, kaip tai buvo padaryta Rytprūsiuose.

Tačiau tuometiniai Lietuvos vadovai Paleckis ir Sniečkus tam, kaip reta, energingai pasipriešino, motyvuodami, kad Lietuvoje nėra papročio miestus vadinti žmonių vardais, nors jie būtų ir labai nusipelnę, tas vardas bus svetimkūnis ir t.t.

Maskva nusileido, tačiau tik tiek, kad Marijampolė būtų pavadinta Kapsuku, o centrinė Vytauto gatvė — Černiachovskio gatve. Žinoma, žmonės tų nau-

(nukelta į 4 psl.)

IŠ KELIONĖS TIK ASILAS NEGRĮŽTA ARKLIU

III

Tautų Apaštalo Pauliaus pėdsakai Graikijoje

ANTANAS RUBŠYS
Manhattan College

60

Kelionės bendrai pabyra į visas puses kojų pamiklinti. Kai kurie sėdasi išgerti tirštos graikiškos kavos, kurią turkai "turkiška" vadina.

Sparta ir Peloponeso karai

Šilalės gimnazijoje iš mokyt. Juozo Mickevičiaus lūpų išgirdau apie graiką istoriką Tukididą ir jo knygą Peloponeso karai. Spartą lankiau prieš keletą metų. Tuomet turėjau progos net naktį Spartoje praleisti. O dabar, nors Tripolį nuo Spartos ir skiria apie 70 km nuotolis, prisimenu Tukidido Peloponeso karų — likimines grumtynes antikinėje Graikijoje 431-404 m. prieš Kristų tarp Atėnų ir Spartos. Juk šios grumtynės sužlugdė Atėnus!

Varžybos tarp Atėnų ir Spartos jau prieš Peloponeso karus, nežiūrint pernelyg skirtingų interesų, buvo aršios ir turėjo ilgą istoriją. Atėnų imperijai rūpėjo valdos jūroje: Egėjo jūros salos, Galipolio, Bizantijos ir Juodosios jūros naujasėdijos. Atėnų proveržis į Vidužemio jūros Vakarus, prasidėjęs VIII a. prieš Kristų, buvo sukūręs net Didžiąją Graikiją Italijos pusiasalyje ir Sicilijos saloje. Atėnai

Senosios Olimpijos gatvė. Nuotr. kun. prof. Antano Rubšio

Graikijos pusiasaliu mažai nesirūpino. Grūdus jie atsiveždavo iš Trakijos ir savo gausių Juodosios jūros naujasėdijų. Spartos imperijai rūpėjo valdos graikų žemėje. Jos šerdis buvo Peloponesas. Kadangi Korintas ir Tebai buvo Spartos sąjungininkai, dauguma Graikijos žemių buvo pavaldžios Spartai.

Betgi dauguma Graikijos miestų, išskyrus Spartą, per keletą kartų buvo išgyvenę gyvas varžybas tarp turtuolių-oligarchų ir demokratų. Atėnai, Periklio vadovaujami (nuo 445 m. prieš Kristų), tapo graikų demokratijos modeliu ir ėmėsi remti demokratus Graikijos miestuose. Tuo tarpu Sparta, pati būdama oligarchija, padėjo oligarchams. Tokiu būdu, daugumoje miestų, įskaitant ir Atėnus, ėmė reikštis Spartai palankios mažumos. Abi imperijos pradėjo braškėti ir svirduliuoti. Atėnai buvo priversti trauktis iš savo valdų Didžioje Graikijoje ir telktis graikų žemėse, o Sparta buvo priversta ginkluotis.

Tukididas savo veikale apie Peloponeso karus sako, kad abi imperijos — Atėnai ir Sparta buvo gobšios, baimingoš ir ieškojo garbės. Būdinga, kad Atėnai turėjo menką sausumos kariuomenę, bet stiprų laivyną, o Sparta priešingai — stiprią sausumos kariuomenę, bet menką laivyną. Taigi Atėnams nugalėti reikėjo laivyno, o Spartai nugalėti — invazijos į Peloponesą su sausumos kariuomene.

Karas prasidėjo Atėnams susikirtus su Korintu dėl Kerkiros salos. Sparta atskubėjo kariauti Korinto pusėje. Sykį prasidėjęs, karas tęsėsi kone trisdešimt metų. Sparta ne sykį prašė tartis dėl taikos, bet veltui.

Ilgainiui Atėnuose ėmė reikštis gausi Spartai palanki grupuotė. Be to, ir persai ieškojo progos atsikeršyti Atėnams už savo pralaimėjimus, padėdami Spartai susikurti stiprų laivyną. Atėnai buvo nugalėti! Korintas ir Tebai norėjo Atėnus sunaikinti, bet Sparta neleido to daryti. Sparta davė Atėnams oligarchinę valdžią — trisdešimt tironų, ir likosi kuriam laikui pagrindinė galybė Graikijos žemyne.

Tukididas buvo Atėnų kariuomenės generolas ir savo knygą "Peloponeso karai" rašė būdamas įvykių sraute. Įvykius aiškino ne likimo įtakoje, bet žmogaus prigimties ir elgesio požiūriu. Anot jo istorinės patirties, žmogui įgimta gyvenime vadovautis gobšumu, iš baimės kitus užpulti ir ieškoti sau garbės.

Nūdien net Spartos griuvėsiai yra pernelyg kuklūs ir nedaro įspūdžio. Tik mažas muziejus primena, kad Spartą įkūrė iš šiaurės atkilę doriečiai. Apie 820 m. prieš Kristų Lykurgas sudarė Spartos miesto-valstybės teisėtvarką, kuri padėjo jai tapti oligarchine imperija. Persų karų metu Spartos generolas Leonidas su savo 300 narsuolių žuvo, gindamas Termopilų tarpeklį Tesalijoje.

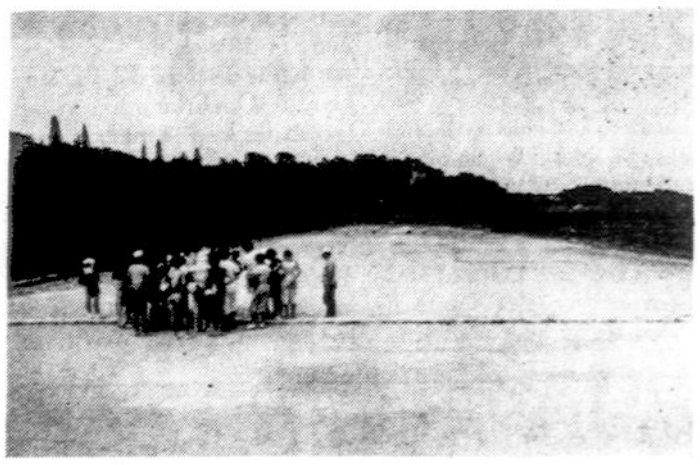

Stadionas Olimpijoje. Nuotr. kun. prof. Antano Rubšio

Į Olimpiadų miestą

— Kodėl "Tripolis" Tripoliu vadinamas? Juk "Tripolis" reiškia "Trys miestai"? O matome tik vieną? — klausia gidę vienas iš kelionės bendrų.

— Kadaise Taripolio miestą sudarė trys skirtingos miesto dalys: centras, arba akropolis, ir du ratai apie centrą. O visus tris supo miesto sienos. Taip buvo saugiau gyventi — aiškina gidė.

(Bus daugiau)

VASARIO 16 GIMNAZIJA VEIKS IR TOLIAU

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Vasario 16 gimnazijos vadovybę klausia laiškais ir telefonais, ar nenumatoma jos uždaryti ar perkelti į Lietuvą. Per Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdybos "Informacijas" liepos mėn. laišku paaiškinta:

Pirmiausia, Lietuvos nepriklausomybė nėra dar taip labai įtvirtinta. Dar tebėra joje okupacinė kariuomenė, dar gali Lietuvoje ji sukelti įvairių suiručių, dar gali būti ir naujų pabėgėlių, kuriems gimnazija būtų labai reikalinga.

Paskui klausimas, ar daug Vokietijos lietuvių norėtų šiuo metu savo vaikus siųsti mokytis į Lietuvą. Ne vien dėl materialinių sąlygų, kurios dar vis blogėja, bet jau vien dėl to, kad mokyklų sistema šiuo metu tebėra keičiama, dar nenusistovėjusios programos.

Praeis nemaža metų, kol Lietuvoje bus pasiektas vakarietiškas mokslo lygis. Ypač sunku Lietuvoje išmokti užsienio kalbas, išskyrus rusų kalbą. Be to, Vokietija ir kitos Vakarų valstybės Lietuvoje išeito vidurinio mokslo nepripažįsta. Kaip tik todėl paskutiniuoju metu Vasario 16 gimnaziją lanko Lietuvos moksleiviai, kurie nori čia išlaikyti brandos egzaminus, kad galėtų Vokietijoje studijuoti.

Labai svarbu išeivijoje išsiauginti jaunimą nepakirstomis šaknimis. Dėl to visų tautų išeiviai buriasi į centrus, į kolonijas ir visomis jėgomis stengiasi išlaikyti savo kultūrą, kalbą bei papročius.

Lietuviai pabėgėliai po Antrojo pasaulinio karo didelėmis pastangomis įkūrė šią gimnaziją. Ši gimnazija išaugo į Vokietijos, beveik jau ir į Europos lietuvių centrą: čia įsikūrusi Vokietijos Lietuvių Bendruomenės būstinė, Lietuvių kultūros institutas, vyksta posėdžiai, suvažiavimai, koncertai, studijų savaitės, parodos. Kodėl tad griauti savo pirmtakų pradėtą darbą. Juk visa tai dar ilgai bus reikalinga.

Gimnazijos uždarymas vokiečių valdžiai šiais taupymo laikais būtų itin parankus ir laukiamas. Tačiau jie nekalba apie gimnazijos uždarymą, o lietuviai gali lengvai įsivaizduoti, kiek nuostolio patirtų, patys ją uždarę.

Lietuva ir Vokietija ypatingai intensyviai vysto tarpusavio ryšius. Kiekvienas lietuviškai ir vokiškai gerai kalbantis žmogus tiek Lietuvai, tiek Vokietijai labai reikalingas. Tačiau su kalbomis reikalingas ir vakarietiškas mentalitetas. Gimnazijoje besimokantys Lietuvos jaunuoliai, bendraudami su Vakarų jaunimu, turi galimybės neskausmingai keisti savo mąstyseną.

Yra aišku, kad, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, gimnazijai sumažės darbų ir uždavinių. Tuo reikia džiaugtis. Tačiau reikia būti budriems ir toli numatantiems. Didžiuma išeivijos lietuvių ir toliau liks išeiviais. Todėl savo struktūras svetimoje šalyje reikia saugoti ir stiprinti, kad lietuvių gyvenimas svetur būtų, kiek įmanoma, kokybiškesnis ir jaunimas išaugtų lietuviškesnis ir demokratinėje dvasioje.

Šiuo laišku galbūt atsakyta daugeliui rūpimu klausimu. Taigi Vasario 16 gimnazija veiks ir toliau, ir, kaip visada, naujais mokslo metais sveikins mokinius iš įvairių pasaulio šalių.

Smulkiau apie gimnaziją

Pirkta už pasaulio lietuvių pinigus, Hüttenfelde, barono Rotschildo pilyje, gimnazija pradėjo veikti 1950 m. Ligi pat 1960 m. mokyklą išsilaikė iš aukų. Daugelyje išeivijos lietuvių kolonijų susikūrė būreliai, kurių nariai apsidėjo mokesčiais ir aukoja gimnazijai.

Nuo 1960 m. Vokietijos valdžia pradėjo skirti gimnazijai po 1000 DM per mėnesį, o nuo 1985 m. jau gaunama tiek, kiek reikalauja jos pačios sudarytas biudžetas. Vasario 16 gimnazija — privati mokykla, joje praktikuojamas laisvas dėstymas. Vokietijoje tokio tipo mokyklų valstybė neremia, bet ši — išimtis, todėl ir gaunama iš valdžios pinigų. Retkarčiais paremia Europos Bendrija, Vokietijos Katalikų Bažnyčia.

Pernai gimnazijoje mokėsi 90 mokinių, dėstė 27 (6 iš Lietuvos, turintys leidimą dirbti Vokietijoje) mokytojai. Apie 70 mokinių katalikai, kiti evangelikai. Turima du kapelionus. Na, o tiems mokiniams, kurie netiki, tikybos pamokos vis tiek privalomos.

54 mokiniai yra iš Vokietijos, 36 — iš kitų valstybių, tarp jų 11 iš Lietuvos. Priimamiems mokytis iš Lietuvos yra tik vienas apribojimas — kad pajėgtų apsimokėti. Metams — 5500 DM (1000 DM — sveikatos draudimas ir 4450 — bendrabutis ir maistas) bei kišenpinigiai. Taip pat atsižvelgiama ir į pažymius, gautus lietuviškoje mokykloje — jie turi būti geri arba labai geri. Jei kandidatas nori stoti į 9-tą klasę ar žemesnę — vokiečių kalbos mokėjimas neprivalomas. Jei į 10-tą klasę ar aukštesnę — privalomas.

Iš viso yra 14 klasių. Klasėse nuo 2 iki 20 mokinių — priklausomai nuo dėstomo dalyko. Mokinukus iš Lietuvos priimama ne jaunesnius kaip 14 metų. 12-oje ir 13-oje klasėse visi dalykai, išskyrus lietuvių kalbą ir Lietuvos istoriją, dėstomi vokiškai. 8-11 klasėse praktiškai dėstoma dviem kalbom, 5-7 klasėse būtinai pateikiama lietuviška pamokos santrauka. Pati mokymosi programa lanksti, pritaikyta mokiniams.

Gimnazijoje gerai išmokoma vokiečių ir anglų kalbų, matematika dėstoma beveik pagal lietuviškų mokyklų programą, mokoma ir rusų kalbos.

Gimnazija turi gerą vardą Europos ir JAV aukštosiose mokyklose. Pvz., mokantis Amerikos universitete reikia surinkti apie 120 taškų bakalauro laipsniui gauti, o šios gimnazijos abiturientui iškart skiriama 20-30 taškų, tad jis gali sutaupyti net 2 mokslo metus universitete.

Trys tikslai

Gimnazija yra užsibrėžusi tris tikslus. Pirma, išmokyti vaikus lietuvių kalbos ir įskiepyti jiems meilę Lietuvai. Antra, išdėstyti visą mokymo kursą, nustatytą Vokietijos švietimo sistemos. Trečia, stengiamasi, kad iš Lietuvos atvykę vaikai būtų naudingi Lietuvai sugrįžę.

Su mokiniais stengiamasi dirbti kaip su suaugusiais. Mokoma savarankiškumo. Problemas sprendžiama per diskusijas. Nesiekiama įdėti žinių, stengiamasi paskatinti savarankiškoms studijoms.

Kadangi šalia normalios vokiškos gimnazijos programos mokoma dar ir lietuviškai, krūvis čia apie 15% didesnis, negu vokiškose. Neseniai gimnazija turėjo geriausią abitūros vidurkį visoje apskrityje — apie 2,2 (Vokietijoje geriausias pažymys — 1, blogiausias — 6). Lieka ir antriems metams, taip pat apie 10% kasmet su gimnazija atsisveikina.

Mokslo ir gyvenimo tvarka

Nuo 16 metų, tėvams leidus mokiniai gali rūkyti — bet tik specialiai skirtoje vietoje. Jei mokinys nori išeiti iš pamokos — pakyla ir išeina. Berniukų ir mergaičių bendrabučiai atskiri. Jei kas kieme pasibučiuoja — skandalo nekeliama. Bet jei pajuntama, kad santykiai darosi glaudesni, jei mokinys "išsijungia" ir nieko, be savo partnerio, daugiau nemato — kviečiama rimtam pokalbiui.

Gimnazija turi folklorinį orkestrą, vadovaujamą Paltino. Būna metų, kai susiburia stiprios saviveiklinės grupės, pajėgios sporto komandos. Mokinys Rolandas Černiauskas dalyvauja Vokietijos šuolių į aukštį čempionate.

Marijampolės muzikos mokyklos absolventės sodina tradicinį rožių daigelį. Nuotr. V. Gulmano

MIESTAS, PO PUSKAPIO METŲ ATGAVĘS SAVO VARDĄ

(atkelta iš 3 psl.)

jienų nepripažino ir tarpusavyje viską vadino senoviškai. 1989 m. referendumu atstatytas senas vardas.

Dabartinė Marijampolė

Aišku, dabartinės Marijampolės negalima lyginti su prieškarine. Dabar gyventojų apie 52,000, plotas apie 30 kv. km.

Kiekvieną sekmadienį 11 val. pakeliama Trispalvė. Kitomis progomis pakeliama ir Vokietijos valstybinė vėliava, taip pat ir mėlynoji su geltonom žvaigždutėm — Europos.

Į gimnazijos renginius kviečiama žymius Vokietijos žmones, deputatus. Draugais jau tapo federalinio parlamento deputatai dr. Klaus Kuble, dr. Franz Hermann, krikščionis-demokratas Johannes Gerster, socialdemokratas Kuhwassev, Walter Greiff, Armin Klaus ir Bundestago deputatas Wolfgang von Stetten.

Gimnazijos direktorium nuo 1982 m. yra Andrius Šmitas, gimęs 1957 Šiaurės Vokietijoje. Jo tėvai kilę iš Marijampolės apskrities. Jis pats yra baigęs šią gimnaziją 1967 m. Atitarnavęs (Vokietijos) kariuomenėje, Bonnos universitete studijavo istorijos, socialinius mokslus ir pedagogiką.

Lengvųjų automobilių proporcingai bene daugiau, negu Kaune.

Galima pasigirti ir mokyklų gausa: septynios vidurinės (gimnazijos), su rajonu — keturios muzikos mokyklos, viena vaikų dailės mokykla, pedagoginė muzikos mokykla ir kt. Na, pramonės įmonių taip pat nestinga. O bendros bėdos — kaip ir visoje Lietuvoje šiuo sunkiu pereinamuoju laikotarpiu.

Miestas savo sukaktį 1992 m. atšventė neblogai, nors ir ne visai taip, kaip buvo planuota, kadangi sudėtinga politinė ir ekonominė padėtis. Buvo nemažai renginių, prisiminimų vakarų, konferencijų. Visko vienam stebėtojui buvo neįmanoma aprėpti, todėl reikėjo griebtis žinių iš dviejų Marijampolės laikraščių: "Sūduvos" ir "Naujojo kelio".

Iškilus įvykis buvo paminklo mūsų bendrinės kalbos kūrėjui Jonui Jablonskiui atidengimas (ryšium su jo vardo vidurinės mokyklos 125 metų sukaktimi). Ši gimnazija į pasaulį išleido daug šviesuomenės: profesorių, diplomatų, dvylika generolų ir t.t. Deja, daugelis nesulaukė dabartinės nepriklausomybės. Vieni mirė sulaukę garbingo amžiaus, kiti savo gyvenimą baigė Sibire. Šiuo metu dar ne visų likimas yra paaiškėjęs.

Jei anksčiau Marijampolėje, kaip ir kituose Lietuvos miestuose, būta gana daug žydų, tai dabar jų liko gal dvi-trys šeimos. Apie masinį naikinimą čia nekalbu. Vieni senbūviai mirė savo mirtimi, kiti net buvę aktyvūs pogrindininkai prieškario Lietuvoj, vėliau paliko savo partinius bilietus ir emigravo į Izraelį.

Paminklai, paminklai...

Mieste pasigendama paminklo nepriklausomybės ir rezistencijos kovoms atminti. Tokio paminklo nebuvo nė Lietuvos respublikos metais. Kodėl — nežinia.

Tiesa, kareivinių rajone stovėjo paminklas 9-to pėstininkų pulko šefui Lietuvos kunigaikščiui Vyteniui, bet jis visuomenei nebuvo prieinamas. Dabar, perplanavus Marijampolę, ypač jos centrą, kuris per II Pasaulinį karą buvo subombarduotas, reikia tikėtis, kad senoji skola bus išlyginta.

Nėra ko kalbėti apie trumpalaikę ligą statyti paminklus Leninui (taip buvo ir Marijampolėj), bet tą ligą jau pavyko persirgti. O dabar Marijampolė — gražus miestas su senom tradicijom, senamiestukas restauruotas, gatvei grąžintas senasis Vytauto vardas ir t.t.

Tie užjūry atsidūrę kraštiečiai, išvykę dar prieš karą ar 1944 m., dabar Marijampolės tikrai neatpažintų.

"Lygūs", bet ne lygūs

(atkelta iš 3 psl.)

prilyginamas tik penkiolikai rublių. Taigi, užsienio lietuviai už tą patį turtą turėtų mokėti beveik 10 kartų daugiau negu Lietuvos lietuviai, nes šiuo metu dolerio vertė yra maždaug 150 rublių, o ne 15.

Gi perkant įmonių akcijas, 1 JAV doleris prilyginamas 35 rubliams. Tokiais atvejais užsienio lietuviai už tą pačią nuosavybę mokėtų maždaug 4 kartus daugiau nei Lietuvos lietuviai.

Ko Lietuvos vyriausybė siekia tokiu elgesiu, sunku pasakyti, tačiau ji tikrai nesiekia to, ką per visus garsiakalbius skelbia, kad mes visi esame tos pačios tautos vaikai, lygiateisiai, nesvarbu kur begyventume.

Atrodo, jog praktiška tokios situacijos išdava bus ta, kad užsienio lietuviai neinvestuos Lietuvoje, ir nuo to nukentės ne kas kitas, o tik pati Lietuva. Neteko girdėti, kad kokia nors kita valstybė praktikuotų tokią diskriminaciją.

Visiškai teisingai aiškina Pasaulio Lietuvių Bendruomenės naujasis pirmininkas Bronius Nainys. Jis Lietuvoje pareiškė: "Mes išeiviai, norėtume būti ne tik tie patys, bet ir tokie patys lietuviai, kaip ir gyvenantys Lietuvoje. Jaučiam, jog nesam lygūs su jais, pavyzdžiui, dėl kai kurių mūsų prarastų, okupuotų, atimtų nuosavybių grąžinimo, turto įsigijimo Lietuvoje.... Mano nuostata: kad ir kokio krašto pilietybę turėtų užsienio lietuvis, jis kartu ir Lietuvos pilietis. Lietuvai neturėtų rūpėti, kaip jis tvarko savo santykius su savo gyvenamąja vieta".

Lemonto "Spindulio" tautinių šokių grupės šokėjai atlieka programą Chicagos miesto centre prie Picasso skulptūros prieš išeivijos tautinių šokių devintąją šventę. Nuotr. Edvardo Šulaičio

ANGLIJOS KARALIENĖ ELŽBIETA II KLAUSĖSI LIETUVIŲ DAINAVIMO

Lietuviai dainavo Anglijos karalienei Elzbietai II-jai. Tai įvyko liepos 10 d. Valijoje, Llangolleno miestelyje, tarptautiniame muzikos festivalyje.

Šiame festivalyje dalyvavo du Lietuvos muzikiniai kolektyvai: Vilniaus Tallat-Kelpšos aukštesniosios muzikos mokyklos choras ir folklorinis ansamblis iš Klaipėdos "Žilvinas". Vilniaus choristai festivalyje laimėjo antrąją premiją, ir jiems buvo suteikta galimybė dainuoti Anglijos karalienei Elžbietai II-jai, kuri lankydama Valiją trumpam užsuko pasveikinti festivalio dalyvius. Tallat-Kelpšos muzikos mokyklos choras, kartu su kitais geriausiais festivalio dainininkais, atliko karalienės himną.

Nors karalienės Elžbietos II-sios vizitas truko tik 20 minučių, tačiau Jos Didenybė suspėjo pabendrauti su plojimais ją sutikusiais festivalio dalyviais ir žiūrovais. O Klaipėdos "Žilvino" ansamblio vadovė Danutė Žičkuvienė įteikė karalienei lietuvišką suvenyrą. Kitą dieną šį faktą pažymėjo daugelis vietinių laikraščių.

Llangolleno muzikos festivalis turi gilias tradicijas, o ir karalienė Elžbieta II-ji festivalio dalyvius sveikino antrą kartą. Pirmą kartą ji apsilankė šiame festivalyje 1953 metais.

Veronikos Tauragienės vadovaujamas Vilniaus Tallat-Kelpšos aukštesniosios muzikos mokyklos choras Llangolleno festivalyje taip pat dalyvavo antrą kartą ir antrą kartą iš eilės laimėjo antrąją premiją.

Klaipėdos "Žilvino" šokėjai dar koncertavo Anglijos lietuviams, o Vilniaus choras surengė koncertą mažo Valijos kaimelio gyventojams, kurie pirmą kartą girdėdami lietuvišką dainą, atrodo, liko sužavėti. Beje, ne visus šio krašto gyventojus buvo pasiekusi žinia, kad Lietuva jau ne Rusija, o nepriklausoma valstybė. Nes tarp daugybės klausimų apie Lietuvą buvo ir toks: ar jūsų prezidentas Jelcinas? Tačiau po šio lietuvių apsilankymo, atrodo, kad daugelio žinios apie Lietuvą praturtėjo!

(E.L.)

Skaičiai kalba apie...

...tai, kad kiekvienoje kvadratinėje mylioje Rusijos kareivių yra: Estijoje — 1.1, Lietuvoje — 1.4, Latvijoje — 3.25, o pačioje Rusijoje tik — 0.3. Gal šių skaičių nežino Rusijos prezidentas?

...tai, kad Latvijoje gyvena 90,000 sovietinės armijos karininkų-pensininkų.

...tai, kad Rusijoje, 290,000 karininkų ir jų šeimų narių yra benamiai.

...tai, kad JAV Kongresas pasiūlė suteikti 1.2 bilijono pagalbą Rusijai.

Gauti kreditai iš Tarptautinio Valiutos Fondo, Pasaulinio Banko ir, tikriausiai, bus patvirtinta Kongreso pagalba. Pinigų Rusija turi. Vietos yra. Statykites sau butus Rusijos kareiviai. Rusijos delegacija deryboms su Lietuva dėl kariuomenės išvedimo reikalauja nekelti atlyginimo už padarytą Sovietų kariuomenės žalą Lietuvai klausimo. O Lietuva ir nežino kokį skaičių ištarti. Ji tik mato kaip jis atrodo — randas kiekvieno doro lietuvio širdyje, pražilę iš skausmo plaukai ir sušaudytos viso gyvenimo viltys...

A. J.

Atidarant VIII PLB seimą, prie prezidiumo stalo iš kairės: Argentinos Lietuvių Centro pirm. Julius Mičiudas, Australijos LB pirm. Viktoras Martišius, Belgijos LB pirm. Stasė Baltus, Brazilijos LB atstovė Vera Tatarūnienė, Didž. Britanijos Lietuvių Sąjungos atstovas Povilas Markevičius, Estijos LB pirm. Milda Trinskytė, JAV LB Krašto valdybos pirm. Vytautas Maciūnas, Lietuvos Švietimo ir Kultūros ministras Darius Kuolys. Nuotr. Kęstučio Miklo

VIII PLB seimo rengimo komitete pirm. Bronius Nainys atidaro seimą. Prie prezidiumo stalo nuo jo į dešinę: Lietuvos generalinis garbės konsulas Vaclovas Kleiza, evangelikų vysk. Hansas Dumpys, PLB valdybos pirm. dr. Vytautas Bieliauskas, Kanados LB valdybos atstovė Dalia Viskontienė, Latvijos LB pirm. Romualdas Ražukas, Moldovos LB pirm. Dalia Skramtai, Šveicarijos LB vicepirm. dr. Vaclovas Dargužas, Vengrijos LB pirm. Diana Dumšaitytė, Urugvajaus LB pirm. Lida Petrauskaitė ir Vokietijos LB pirm. Andrius Šmitas. Nuotr. Kęstučio Miklo

KĄ VEIKIA JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

Krašto valdybos posėdis rugpjūčio 7 d. jos būstinėje Philadelphijoje vyko pagal naują planą, norint sutaupyti lėšų, kurios anksčiau būdavo išleidžiamos valdybos narių kelionėms. Taigi, prie posėdžio stalo susėdo Philadelphijos apylinkėse gyvenantys KV nariai — V. Maciūnas, V. Volertas, A. Gečys, R. Stirbys ir B. Raugas, o ant stalo padėtas telefono garsiakalbis į posėdžio pokalbius įjungė R. Narušienę, B. Jasaitienę (Illinois), dr. V. Vengrį (District of Columbia), G. Čepą (Massachussetts) ir L. Venckų (California). Posėdis buvo darbingas ir sklandus, o kaštavo tik normalią telefono kainą.

Reikia pridurti, kad šiuo metu visi KV bendruomeninių darbų vadovai aprūpinti telefakso aparatais, įgalinančiais greit ir sėkmingai vykdyti savo įsipareigojimus.

"Dovanos Lietuvai" fondo veikla pratęsiama

"Dovana Lietuvai" fondo rinkliava liepos ir rugpjūčio mėn. buvo vykdoma Lietuvos olimpinės komandos paramai. Dar negalutiniais duomenimis remiantis, šiuo metu surinkta $13,374.99. Iš išsiųstų aukos prašančių 2000 laiškų gauta olimpinės komandos paramai iš 20 aukotojų po $100 ir daugiau, o iš 140 mažesnės sumos. Surinktos aukos bus įteiktos KV vardu Olimpiniam Komitetui.

"Dovanos Lietuvai" fondo veiklą nutarta tęsti, aukas renkant vis skirtingiems tikslams. Jau šiame posėdyje buvo svarstyti du paramos reikalingi atvejai: Lietuvos medicinos bibliotekos direktorės prašymas finansuoti dviejų asmenų kelionę į Šveicarijoje vykstančią medicinos informacijos konferenciją ir amerikiečių Deborah fundacijos prašymas numatytam didesniam kiekiui medicinos instrumentų, paskirtų Lietuvos ligoninėm, remontui. Pirmuoju atveju pirm. V. Maciūnas patikrins galimybę apmokėti kelionę iš Soros fundacijos ir, jei tos galimybės nebus, tada skirti $1300 prašomai kelionei; antruoju atveju nutarta, skirti $2000, nes Lietuvai minėtieji med. instrumentai labai reikalingi.

Seimo rinkimams artėjant

Nors šiuo metu iš Lietuvos vyriausybės informacijos dar negauta, tačiau KV savo posėdyje nutarė, kad VR tarybos pirmininkas pasitars su ambasadorium Stasiu Lozoraičiu ir pradės rūpintis rinkimams nuotaikas keliančiais straipsniais spaudoje.

Patirta, kad Lietuvos spaudoje išeivijos laikraščių straipsniams yra rodomas dėmesys, taigi ir šiuo atveju gali pozityviai prisidėti prie gausesnio dalyvavimo rinkimuose tiek išeivijoje, tiek Lietuvoje.

Ar LB bus Lietuvos TV stoties dalininkė

Šis klausimas svarstomas jau ne pirmą kartą. Paskutiniame posėdyje pirm. Maciūnas pranešė, kad jis prieš dvi savaites pasirašė "Informacija Lietuvai" bendrovės steigimo aktą, pagal kurį JAV LB turėtų 8% nuosavybės dalį, kuri kainuotų $60,000.

Tačiau šiuos pinigus Televizijos stoties pagrindinis dalininkas K. Makaitis sutiko Lietuvių Bendruomenei paskolinti be procentų su sąlyga, kad po 3 metų LB akcijos taptų jo nuosavybe. Krašto valdyba nutarė šį reikalą perkelti į įvykstančios LB tarybos sesijos darbotvarkę.

Dėl Vasario 16 75-mečio

Nutarta stengtis Vasario 16 75-etį pažymėti galimai iškilmingiau visose LB apylinkėse, o Washingtone dvidiene politine konferencija, ją organizuojant su iškilesne amerikiečių institucija, universitetu ar pan. Konferencija baigtųsi banketu. Ta proga būtų pagerbti Lietuvai nusipelnę žymūs amerikiečiai. Minėjimas turėtų būti paįvairintas dailės paroda, koncertu ir t. t.

Dėl kultūrinės veiklos

JAV LB Kultūros tarybos tradicinis renginys — Premijų įteikimo šventė, įvykusi gegužės 10 d. New Yorke, susilaukė prieštaraujančių atgarsių: kai kas džiūgavo, kad su ja pradedama išeiti į tarptautinę sceną, kai ji rengiama net didžiojo New Yorko pačiame centre, o kiti, ypač New Yorko lietuviai, neslėpė savo nepasitenkinimo dėl dviejų priežasčių: New Yorko centras sunku pasiekti, o antra — vengiama pasinaudoti jų gan įspūdingu, išpuoštu gausiai mūsų dailininkų kūriniais, "Kultūros Židiniu", prie kurio šliejasi prancišonų spaustuvė, iš kur ilgus metus sklido reikšmingi lietuvių kultūriniai leidiniai, o taip pat dabar čia yra ir išeivijos lietuvių vyskupija. Neužmirštinas ir trejetą dešimtmečių čia didelį vaidmenį atlikęs Lietuvių Informacijos Centras. Pagaliau ir New Yorko LB apygardos valdyba buvo palikta nuo šio renginio nuošalyje. Tai priežastys, sukurusios net vidinę LB įtampą.

Krašto valdybos pirmininko V. Maciūno iniciatyva, rugpjūčio 8 d. New Yorke įvyko LB Kultūros tarybos su New Yorko LB apygardos valdyba bendras posėdis, grąžinęs bendruomeninę darną ir apsvarstęs ateities renginių reikalą.

KT vykdomasis vicepirmininkas V. Volertas, pavaduojantis beveik visus metus Lietuvoje viešinčią KT pirmininkę A. Misiūnienę, pranešė, kad užplanuota ateinančiais metais iš Lietuvos atskraidinti "Ąžuoliukų" chorą, surengti išeivijos literatūros kilnojamą parodą Lietuvoje ir surengti sekančią Literatūros premijų šventę vėl New Yorke, Kultūros Židinyje, ją paįvairinant aukštesnio lygio koncertu. Šiam planui buvo entuziastingai pritarta ir įsipareigota glaudžiai bendradarbiauti.

Taip pat buvo pritarta ir Kultūros tarybos nario H. Perlšteino siūlymui profesionaliai paruošti išeivijos gyvenimo Amerikoje vaizdajuostę, kurią būtų galima pasiųsti ir Lietuvos televizijai. Posėdyje dalyvavusi LB Washingtono įstaigos direktorė A. Banionytė pažadėjo paieškoti paramos šiam projektui įvykdyti JAV valdžios įstaigose.

Šiame posėdyje dalyvavo ir Lietuvių Rašytojų Draugijos valdybos pirmininkas Paulius Jurkus, kuris yra ir LB New Yorko apygardos valdybos narys kultūros reikalams, ir KT bei LB New Yorko apygardos darbuotojai: K. Bileris, V. Blažaitis, L. Šidlauskas, R. Česnavičienė, V. Žukas, M. Klivečkienė, dr. D. Bajorūnaitė-Sarnof ir L. Šileikytė-Hood.

Balys Raugas

PLB SEIMAS — LIETUVIŲ VEIKLA SIBIRE

(Tęsinys iš pereito numerio)

Tas batalionas, pasivadinęs Vytauto Didžiojo vardu, buvo Aleksandro Kolčako armijos padalinys ir kovojo prieš bolševikus. Tame batalione buvo per 600 lietuvių kareivių ir 20 karininkų, gerai apginkluotų, uniformuotų ir pasipuošusių Lietuvos kariuomenės ženklais. Deja, Kolčako kariuomenė, taip pat ir jos lietuvių batalionas, neatlaikė bolševikų kariuomenės spaudimo ir buvo sunaikintas. Apie jo tragišką likimą nedaug yra žinoma, nes tik keletui karių nuo bolševikinių skerdynių pavyko pabėgti.

Anot prof. Bernatonio, Pirmojo pasaulinio karo ir Rusijos revoliucijos metu Sibiro teritorijoje gyveno per 43,000 lietuvių, susikoncentravusių nuo Vladivostoko iki Čeliabinsko, daugiausia miestuose. Tada 13-je miestų veikė 24 lietuvių organizacijos, vadinamieji lietuvių kultūros klubai, kurie, nepaisant įvairių bolševikinių varžymų, pajėgė išsilaikyti iki šiol.

Ketvirtuoju lietuvių antplūdžio etapu prof. Bernatonis laiko masinius lietuvių trėmimus sovietinės okupacijos metais nuo 1940 iki 1941 ir nuo 1945 iki 1953. Per tą laikotarpį Sibiras susilaukė arti 400,000 lietuvių, daugiausia ištremtų į arktinę Sibiro dalį, į koncentracijos stovyklas darbams kasyklose, naujų pramonės miestų statybai bei miško darbams.

Daug lietuvių, ypač silpnesnės sveikatos, neatlaikė žiaurių gyvenimo sąlygų ir padėjo ten savo galvas. Stalinui mirus, sąlygos pagerėjo, ir nuo 1957 m. net buvo duodami leidimai grįžti į Lietuvą. Daug grįžo, bet daug ir pasiliko nuolatiniam gyvenimui.

Kai kurie, nuvykę į Lietuvą, apsivylė ten esančiom gyvenimo sąlygom, bei galimybėmis įsikurti, sugrįžo atgal į Sibirą, nes ten jiems įsikūrimo sąlygos buvo daug palankesnės.

Tad nemažai lietuvių yra tikrai gražiai įsikūrusių, kai kurie iš jų esą net labai turtingi, jie jau pripratę prie ten esamų gyvenimo sąlygų, daug iš jų jau yra sukūrę mišrias šeimas ir visiškai neplanuoja grįžti į savo ar savo tėvų žemę.

Tačiau meilė savo Tėvynei, savo kultūrai ir kalbai pas juos dar liepsnoja. Todėl ir tas lietuviškas veikimas yra atbudęs, ypač po to, kai Lietuva pasiskelbė nepriklausoma valstybe. Ypač jis pagyvėjo po Maskvoje nepavykusio pučo nuversti Gorbačiovą.

Omske, Krasnojarske, Čeliabinske, Irkucke ir Novosibirske jau veikia kultūros centrai. Visų Sibiro lietuvių koordinacinis veiklos centras yra Tomsko mieste. Ten ir anksčiau minėtuose miestuose veikia lietuviškos mokyklos, lietuvių kalbos kursai, ... ir politinė veikla Lietuvos reikalu. Iš Rusijos valdžios negaunama jokios finansinės paramos. todėl ir veikimo padėtis yra sunkoka. Lituanistines mokyklas remia Lietuvos valdžia, atsiųsdama vadovėlius ir kitas mokslo priemones, bet popieriaus trūkumas viską apriboja.

Sibiro lietuviai priimami į PLB

Diskutuojant Rusijos Lietuvių Bendruomenės įsteigimo klausimą, pats prof. dr. Bernatonis siūlė, kad būtų atsižvelgta į Rusijos teritorijos dydį, kad Azijos Rusijos Lietuvių Bendruomenė galėtų tvarkytis savarankiškai, nepriklausant Europinei Rusijai. Azijos Rusijos, taip vadinama Sibiro Lietuvių Bendruomenė, yra jau susiorganizavusi ir veikia pagal PLB įstatus.

Seimas, atsižvelgdamas į esamą padėtį, nutarė padarytą pasiūlymą priimti. Tokiu būdu, Sibiro Lietuvių Bendruomenė buvo priimta į PLB gretas su balsavimo teise šiame seime ir jos pirmininkas prof. Bernatonis buvo pakviestas užimti vietą prie prezidiumo stalo tarp Moldovos ir Šveicarijos pirmininkų.

Ar keisti PLB vardą?

Liepos 2 d. seimo posėdžiai buvo pradėti dr. Vytauto Bieliausko paskaita "Tapatybės beieškant naujoje laisvėje: — Lietuvoje ir išeivijoje". Tai buvo turininga paskaita, palietusi daug aspektų, kaip suderinti dabartinę Lietuvą su išeivija, kartu dirbant ir siekiant greitesnio Lietuvos respublikos atstatymo.

Po Bieliausko paskaitos sekė specialių komisijų siūlymai ir diskusijos.

Priešpietinėje sesijos dalyje PLB Struktūros ir funkcijų komisija, moderuojama pačio pirmininko dr. Bieliausko, palietė eilę klausimų dėl PLB struktūros, apie kurią kalbėjo Vytautas Kamantas, Rasa Kurienė, Vytas Maciūnas, Bronius Nainys ir Viktoras Martišius.

(nukelta į 6 psl.)

IŠ VISUR

— **Henrikas Lošinskas,** gyvenąs Sao Paulo, Brazilijoje, išrinktas Brazilijos Rašytojų Sąjungos pirmininku.

— **Lietuvių Kunigų Vienybės seimas** šiemet įvyks rugsėjo 15-16 dienomis Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų vienuolyne, Putnam, CT.

— **Antrajame verslininkų suvažiavime,** įvykusiame Vilniuje, dalyvavo 300 verslininkų iš Lietuvos ir 50 iš kitų kraštų, daugiausia iš JAV.

— **Virgilijus Koryzna** paskirtas Lietuvos laikinuoju reikalų patikėtiniu Ukrainoje. Lietuvos Respublikos pasiuntinybė birželio 26 d. įsikūrė Kijeve, "Ukrainos" viešbutyje.

— **Klaipėdos naftos terminalo** projektavimui ir statybos priežiūrai JAV paskyrė $220,000. Tai numatyta ekonominės ir finansinės pagalbos sutartyje, kuri liepos 31 d. buvo pasirašyta Vilniuje, Lietuvos energetikos ministerijoje.

Apie 4,000 atletų su fiziniais defektais, didžiuma vežimėliuose, dalyvavo Barcelonoje vyksiančiose rungtynėse rugsėjo 3-14 dienomis. Dalyvaus ir invalidų grupė iš Lietuvos.

— **Antano Mončio,** Paryžiuje gyvenančio skulptoriaus, kūrybos paroda vyko Vilniaus šiuolaikinio meno centre.

— **Ona Kreivėnienė,** Media, PA, nuo liepos 7 d. iki rugpjūčio 5 d. lankėsi Lietuvoje. Jos tikslas buvo pasimatyti su giminėmis, kurių nematė nuo 1971 m. ir aplankyti kuo daugiau bažnyčių bei žymių vietų. Suvalkijoje, Dzūkijoje ir Žemaitijoje aplankė 34 bažnyčias, o taip pat Kryžių kalną Jurgaičiuose ir Kryžių kalną prie Merkinės. Aukštaitija bus lankoma kitais metais.

— **Skautų Vidurio rajono vadija** organizuoja trijų naktų kelionę laivu Karibų jūroje. Kviečia visus skautininkus/es, židinietes, vyresnius skautus/es, jų šeimas bei draugus. Dėl daugiau informacijos ir registracijos skambinti vidurio rajono vadei s. Marytei Utz, tel. 708 423-0307. Kelionė bus spalio 23-26 d. Kadangi užsakyta ribotas vietų skaičius, prašoma registruotis kuo skubiausiai.

— **Šiluvos Marijos šventė** su mišiomis, procesija ir konferencija įvyks Nekalto Prasidėjimo Marijos seserų vienuolyne, Putnam, CT, rugsėjo 6 d. Vadovaus kun. V. Valkavičius. Pradžia 10 val. ryto. Apie dalyvavimą prašoma pranešti 203 928-7955.

— **Gražūs ir patogūs buteliai** pensininkams lietuviškoje aplinkoje, netoli Nek. Pr. Marijos seserų vienuolyno, Vila Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277.

— **Vokietijos Lietuvių Bendruomenės nariai** kas treti metai renka Vokietijos LB Tarybą. Šiemet ji bus renkama lapkričio 7 dieną korespondenciniu būdu. Rinkimų komisija darbą jau pradėjo: išsiuntinėjo visoms Vokietijos LB apylinkių valdyboms aplinkraštį Nr. 1, prašydama atsiųsti savo apylinkės narių-rinkikų sąrašus su jų adresais, kad galėtų kiekvieną betarpiškai informuoti rinkimus liečiančiais klausimais.

PLB SEIMAS – Visuomeniniai reikalai

(atkelta iš 5 psl.)

Čia iškilo ir PLB vardo pakeitimo klausimas. Pagal dabartinį pavadinimą Pasaulio Lietuvių Bendruomenei teoretiškai turėtų priklausyti ir Lietuva. Koks paradoksas! Dėl vardo pakeitimo niekas nebuvo pasiruošęs padaryti net paprasčiausių pasiūlymų. Kai kurie atstovai tarpusavy šnibždėjosi, kad gal vertėtų pakeisti žodį "pasaulio" į "išeivijos". Bet niekas oficialiai to nepasiūlė. Tas klausimas visiškai negavo eigos, kai Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos atstovas Darius Sužiedėlis pareiškė, kad panašus klausimas iškilo ir Pasaulio Lietuvių jaunimo kongreso metu. Dėl to PLJS vardo pakeitimo buvo daug diskutuota ir buvo nutarta jo nekeisti, suprantant, kad ši sąjunga apima tik išeivijos jaunimą. To ir užteko, kad PLB vardas liko nepakeistas.

PLB atstovybė Lietuvoje

Seimas buvo painformuotas, kad glaudesniam bendravimui su Lietuva, jos Aukščiausiąja Taryba, vyriausybe ir įvairiomis nevalstybinėmis organizacijomis, susitarus su Lietuvos valstybės vyriausybės atstovais, nutarta įsteigti Vilniuje PLB būstinę, kuriai vadovautų PLB valdybos paskirtas atstovas ir jam padėtų iš Lietuvos parinktas pagelbininkas ar pagelbininkė.

PLB valdyba buvo įgaliojusi kanadietį dr. Petrą Lukoševičių rūpintis tos PLB būstinės įsteigimu.

Toje būstinėje būtų išeivijos spaudos skaitykla, kuria galėtų pasinaudoti parlamentarai, vyriausybės nariai, įvairios institucijos bei organizacijos.

Per šią būstinę būtų palaikomas PLB ryšys su Lietuvos valdžios institucijomis. Būstinė taip pat palaikytų glaudžius ryšius su aukštojo mokslo institucijomis, jose dirbančiais mokslininkais, teiktų žinias jauniems akademikams dėl pasitobulinimo užsienyje, sudarytų sąlygas specialistų ir stažuotojų pasikeitimui ir ieškotų galimybių Lietuvos žmonių akiračiui praplėsti.

Simpoziumas švietimo klausimais

Liepos 2 d. popietinėje sesijoje PLB Švietimo komisija diskutavo švietimo klausimus. Moderavo Milda Lenkauskienė, kalbėjo — JAV LB Švietimo tarybos pirm. Regina Kučienė, Giedra Paulionienė, kun. Antanas Saulaitis, SJ, Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas ir Lietuvos švietimo ir kultūros ministras Darius Kuolys.

Kalbėtojai gvildeno įvairius klausimus, susietus su lietuvybės išlaikymu, lituanistinių mokyklų pritaikinimu mažai žinantiems lietuvių kalbą, tinkamų mokytojų paruošimu lituanistinėm mokyklom, taip pat vaizdinės medžiagos paruošimu dėstytojams.

Plačiau savo mintis išdėstė ministras Darius Kuolys. Jis pabrėžė, kad Lietuvos vyriausybė deda pastangas padėti gyvenantiems už Lietuvos ribų, ypač lietuviams Suvalkų trikampyje, Gudijoje, Kaliningrado srityje, Moldovoje, Ukrainoje, Sibire, taip pat ir lietuviams Pietų Amerikoje. Ta parama yra gan ribota.

Ministeris Kuolys kvietė palaikyti tampresnį ryšį su Lietuva. Kvietė lituanistinių mokslų mokinius susirašinėti su Lietuvos mokiniais. Jis kvietė dažniau lankytis Lietuvoje ir būtinai atvykti į Lietuvos Jaunimo Dainų Šventę, kuri įvyks 1993 m. liepos pradžioje Vilniuje.

Kultūriniai klausimai

Šių svarstybų komisija, vadovaujant Irenai Ross, gvildeno dabartinį išeivijos kultūros stovį ir galimybes veiklai išplėsti. Tais klausimais kalbėjo Rasa Kurienė, Dalia Viskontienė, Danutė Bindokienė, Elena Aglinskienė ir ministeris Darius Kuolys.

Lietuvai atstačius nepriklausomybę, sąlygos kultūriniams poreikiams pakitėjo. Anot kalbėtojų, menininkų vienetų antplūdis iš Lietuvos labai neigiamai atsiliepė į išeivijos kultūrinių sambūrių veiklą. Net ir lietuvių visuomenė supasyvėjo savų vienetų atžvilgiu. Kaip tuos savuosius, nors ir mėgėjiškus vienetus išlaikyti, yra ir bus gan didelė problema ateity. Ir tuo reikalu buvo daug kalbama ir diskutuojama. Ir čia reikės glaudesnio ryšio su Lietuva, kad ji padėtų, paruošdama ar atsiųsdama savo vadovus sambūrių veiklai vadovauti.

Išeivija yra turtinga savąja tautosaka ir tradicijom. Jai surinkti taip pat reikia pagalbos iš Lietuvos, ir tai reikia atlikti nedelsiant, kad tie lobiai neiškeliautų sykiu su senąja karta.

Taip pat paliesta ir lietuviška spauda bei jos reikšmė išeivijos gyvenime.

Dr. Stasys Goštautas turėjo kalbėti apie teatrą, meną ir muziką, bet neatvyko. Jo kalbos tekstas buvo gautas per vėlai, niekas jo nepristatė, ir svarstybų tuo klausimu nebuvo.

Pabaigai kalbėjo ministeris Darius Kuolys. Jo žodžiais, padėtis tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje, yra labai pakitėjusi. Lietuvoje dabar nereikia kovoti dėl išlikimo. Priešingai, dabar reikia dėti visas pastangas kuo greičiau įsijungti į pasaulio tautų šeimą. O išeivija turi įsijungti savo jėgomis padėti. Ministeris kvietė visus dirbti kartu, planuojant didesnius renginius tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje.

Šioms svarstyboms, prasidėjusioms liepos 3 d. rytą, vadovavo kanadietis dr. Petras Lukoševičius. Be jo, taip pat kalbėjo Algimantas Gureckas, Eugenijus Čuplinskas ir Lietuvos Kultūros ir švietimo ministerijos ryšių su užsienio lietuviais tarnybos viršininkas Audrys Antanaitis.

Daug dėmesio skirta ryšiams su Lietuva ir jai reikalinga skubia ekonomine pagalba. Tais klausimais plačiai pasisakyta, ypač dėl ekonominės pagalbos, siūlant įvairiausias galimybes Lietuvos pramonei vystyti ir jos gaminius išvesti į pasaulinę rinką. O tam reikia valiutos, kaip dolerių, svarų, markių ir kitų, kurie taip greitai neateina į Lietuvos iždą.

Čia Californijos atstovas Edmundas Kulikauskas siūlė, kad šiam reikalui svarstyti ir planams parengti PLB sudarytų Lietuvai ekonominės pagalbos komisiją. Jis taip pat siūlė, kad pradžiai visam pasaulyje galima surasti 10,000 lietuvių, kurie, sumetę po 10,000 dolerių, sudėtų 100 milijonų dolerių pradinio kapitalo. Deja, šis pasiūlymas liko be atgarsio.

Apie ryšius su užsienyje gyvenančiais lietuviais plačiau kalbėjo Lietuvos atstovas Audrys Antanaitis. Jis teigė, kad buvusios Sovietų Sąjungos teritorijoje, ypač Rusijoje, yra daug lietuvių, plačiai išsisklaidžiusių ir dar daugelyje vietų nesusiorganizavusių. Veikimas ir susiorganizavusiems yra gan sunkus, nes Rusija mažumomis nesirūpina ir joms neduoda jokios paramos. O be jos nei dauginimo mašinos, nei faxo, tuo labiau ir geresnio rašomo popieriaus negalima įsigyti.

Pagal Antanaitį, Rusijoje, įskaitant ir Karaliaučiaus sritį, lietuvių galėtų būti apie 30,000. Jų apie 1,000 yra Uzbekijoje, apie 3,000 Kazachijoje ir mažesniais skaičiais kitose pietinėse respublikose. Tose respublikose gyvenantys lietuviai yra didžiumoje pabėgėliai iš Lietuvos, ne savo noru pasitraukę, norėdami išvengti arešto ir galimo ištrėmimo į Sibirą.

Kiek sąlygos leidžia, Lietuvos valdžia stengiasi Rusijos teritorijoje ir kitur gyvenantiems lietuviams padėti, ypač ten susikūrusioms lituanistinėms mokykloms, siunčiant į jas dėstytojus, vadovėlius ir kitą mokyklinę medžiagą. Taip pat Rytų užsienio lietuviams Lietuvoje yra rengiamos vasaros stovyklos ir įvairios pramogos. Lietuva nepamiršta ir Pietų Amerikos lietuvių ir jų lituanistinių mokyklų.

Atvyksta Lietuvos premjeras

Pasibaigus svarstyboms visuomenininais klausimais, į seimo posėdžių salę atvyko Lietuvos ministeris pirmininkas Gediminas Vagnorius, lydimas savo patarėjos kanadietės Gabijos Petrauskienės, kuri yra ir PLB vicepirmininkė ryšiams su kraštais ir lietuviška spauda.

Premjeras pakviestas prabilti į seimo atstovus ir svečius, kurių šia proga nepaprastai daug susirinko. Pasveikinęs susirinkusiosius ir pasidžiaugęs garbe dalyvauti šiame istoriniame PLB seime, savo kalbą jis tęsė šiais žodžiais:

"Okupacijos metu buvo sunaikinta ir ištremta garbingiausioji Lietuvos visuomenė. Emigracijos banga dar labiau praretino Lietuvos inteligentijos eiles, dviem trečdaliais sumažino rašytojų, menininkų, artistų, gydytojų, inžinierių ir kitų profesijų specialistų gretas. Tauta liko be didesnės dalies intelekto ir jo proto. Tai buvo skaudus įvykis tautos gyvenime.

Tačiau kitoje pusėje vandenyno kūrėsi lietuvių išeivijos organizacija, ir jos galvoje buvo ne tik tai, kaip išsaugoti lietuvybę, bet ir kaip padėti saviems lietuviams Lietuvoje.

Kad ir sumokėjusi didžiulę kainą ir labai nukraujavusi, Lietuva išliko gyva ir sugebėjo iš kartos į kartą perduoti laisvės troškimą.

Sunkiausiais pokario metais nelengva buvo ir Lietuvos išeivijai. Niekas jos nelaukė išskiestom rankom, teko grumtis dėl duonos kąsnio, dėl pastogės, ir vis dėlto ji įgijo šiokį tokį pragyvenimo šaltinį ir nepamiršo Lietuvos, kaip neatskiriamos savo gyvenimo dalies.

Vykstant pogrindžio kovai, Lietuvos žmonėms besirūpinant fiziniu išlikimu ir susidarant tam tikrai politinei tuštumai, tarptautinėje arenoje labiau stiprėjo išeivijos balsas. Tauta pasijuto ne viena, ir tada buvo galutinai suprasta, kad tokiomis sudėtingomis politinėmis aplinkybėmis išeivijos susiformavimas buvo labai dėkingas ir reikalingas reiškinys.

Pabandžius užčiaupti burną tautai ir neleidus jai kalbėti, už ją kalbėjo išeivija. Ir tie žodžiai apie engiamą ir kenčiančią Lietuvą sklido visur, kur tik buvo įmanoma — visuose tarptautiniuose forumuose, visose politinėse ir teisinėse institucijose.

(Bus daugiau)

Tėvą Justiną Vaškį, kuris gyvena Nekalto Prasidėjimo seselių išlaikomoje prieglaudoje Putname, aplankė lietuviai pranciškonai klierikai iš Kennebunkporto. Tėv. Vaškys savo kambaryje stovi su balta apikakle. Už jo — noviciato magistrai T. Jonas Bacevičius ir T. Stanislovas Paulauskas.

Ligos

— Tau gripas? Man buvo šimtą kartų blogiau!

— Kuo tu sirgai?

— Aš sirgau per atostogas.

ŽIEMOS SKRYDŽIŲ KAINOS Į LIETUVĄ
(Round Trip)

Iš New Yorko $600 nuo spalio 1, 1992
Iš Chicagos $645 nuo spalio 1, 1992
Iš Los Angeles $815 nuo spalio 1, 1992

Taksai — $18.

Skristi galima spalio 1 — gruodžio 16;
gruodžio 24 — kovo 31, 1993.

Bilietus reikia nupirkti iki rugsėjo 4 d.

VYTIS TRAVEL
2129 Knapp St.
Brooklyn, NY 11229
Tel. 718-769-3300
Tel. 800-952-0119
FAX 718-769-3302

FOREIGN VIDEOTAPE CONVERSIONS
• PAL/SECOM (EUROPE) TO NTSC (USA) OR VICE VERSA
• DIGITAL PROCESS WITH IMAGE ENHANCEMENT
• THRU HIGH-TECH DIGITAL MACHINE
• VHS BETA • U-MATIC (3/4") • 8 MM
• ONE DAY SERVICE AVAILABLE
Gingerbread Productions
1323 Shepard Drive
Sterling, VA 22170-USA
703-450-7722
We are close to Washington, D.C.)

ECONOMY AIRFARES TO LITHUANIA
(Round Trip)

New York — Vilnius $895 (till Sept. 30)
New York — Vilnius $548 (Oct 01 – Mar. 31,'93)
Chicago — Vilnius $648 (Oct 01 – Mar. 31, '93)

— Tickets have to be issued until Sept. 4th, 1992 —

FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, Suite 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707
Ask for Chris Dobrzynski

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
296-4130

PALIKIMAI TAUTOS FONDUI

Tautos Fonde 1992 m. sausio — liepos mėnesiais gauti palikimai lietuvių, tikėjusių į Lietuvos prisikėlimą:

Margaret Mouri Trust, Pasadena, CA.	$32,000.
Estate of Juozas Antanas Jurevičius, Chicago, IL.	$17,234.
Estate of Mykolas Guobys, St. Petersburg, FL.	$15,000.
Estate of Juozas Daunoras, Chicago, IL.	$11,301.
Estate of Julija Matulionis, Bristol. MA.	$10,000.
Estate of Alfonsas Baltrūnas, Hawthorn, Australia	$ 5,356.
Estate of Julia Shusys Petrauskas, New Brunsw., NJ.	$ 3,421.
Estate of Joseph Žalys-Žaliaduonis, New York, NY	$ 1,000.
Antano Mikalkėno palikimas, Detroit, MI.	$ 480.
Estate of Frank J. Šeštokas, St. Petersburg, FL.	$ 397.

Prisiminkite Tautos Fondą savo testamentuose, įrašydami:

Lithuanian National Foundation, Inc.
86-21 114th Street
Richmond Hill, NY 11418-1731

Little Fellows So Warm And Snug
'Til Mom Got the Pro-Choice Bug

Now They'll Never Get A Hug

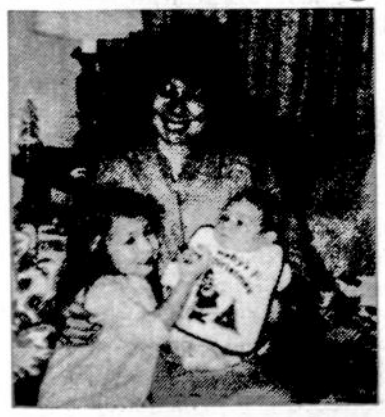

IT'S EASY TO BANK BY MAIL.

WE'LL PAY THE POSTAGE BOTH WAYS!

The South Boston Savings Bank's famous postage paid both ways bank by mail plan is easy, convenient and sensible.

When the bank receives your savings or checking account transaction it's processed and mailed back to you the same day. Thousands of our customers have enjoyed this free service for years.

When you bank by mail, the South Boston Savings Bank is as close as the nearest mail box.

Open an account today by filling out the coupon below or visiting one of our conveniently located offices.

South Boston Savings Bank
ALWAYS THE LEADER

Mail check to: South Boston Savings Bank, 490 West Broadway, South Boston, MA 02127 or call 268-2500.

NAME _____
ADDRESS _____
CITY _____ STATE _____ ZIP _____
AMOUNT ENCLOSED $ _____
SOCIAL SECURITY NO. _____
DATE OF BIRTH _____
SIGNATURE _____

MAIN OFFICE 490 West Broadway South Boston 268-2500
WEYMOUTH OFFICE 544 Main St. 337-1050
HEPONSET CIRCLE 740 Gallivan Blvd. 825-9090
NEEDHAM OFFICE 355 Chestnut St. 449-0210
QUINCY OFFICE 690 Adams St. Lakin Square 479-9660
WEST ROXBURY 1833 Centre St. 323-8000

MEMBER FDIC and DIFM ALL DEPOSITS INSURED IN FULL

Frances Kavaliauskaitė, pianistė, po koncerto su vasarvietės direktoriumi Tėv. Gabrieliu, OFM, ir pranešėja Elena Vasyliūniene.

KENNEBUNKPORT, ME

Vasarvietės choro koncertas

Rugpjūčio 7 d. buvo tradicinis vasarvietės choro koncertas, vieną dieną vėliau dėl vykusių krepšinio olimpinių rungtynių tarp Lietuvos ir JAV. Nors keletas dainininkų išvyko namo jau liepos 7 d. rytą, bet jų dar užteko. Tasai choras yra savotiškas, nes egzistuoja tik trumpą laiką ir jame dalyvauja geri balsai, o programoje buvo žinomos, daug metų dainuojamos dainos.

Dalyvavo mišrus, moterų ir vyrų chorai. Prie jų šiemet prisidėjo dvi jaunos solistės — Andrea Kožicaitė ir Jurgita Baniūnaitė, kurios padainavo solo dainų.

Solistė Janina Brasauskienė padainavo dvi lietuvių kompozitorių dainas.

J. Punkrienė deklamavo tekstą muzikai aidint.

Frances Kavaliauskaitė chorus parengė per porą repeticijų ir jiems dirigavo.

Programoje buvo šių kompozitorių dainų: A. Brazinsko, J.

(nukelta į 8 psl.)

PADEDA LIETUVOJE APSITVARKYTI

Danutė Norvilaitė, Kosto ir Juzės Norvilų dukra, gyvenanti su tėvais Brooklyne, Woodhaveno artumoje, čia baigusi aukštojo mokslo studijas, gegužės mėn. pabaigoje išvyko į Europą. Pabuvojusi Austrijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje, atsidūrė Lietuvoje. Ji buvo pažadėjusi parašyti straipsnį elektronikos žurnalui "Spectrum" apie Ignalinos atominę elektrinę. Matėsi su energetikos ministru Ašmantu, vicepremjeru Vaišvila ir kitais. Lankėsi Ignalinoje, kur jai viskas buvo parodyta.

Lietuvoje trūksta žmonių, kurie mokėtų svetimas kalbas, ypač anglų. Jai siūlomas darbas Aukščiausiojoje Taryboje būti visuomeninių ryšių direktore, Ji to darbo atsisakė tik dėl politinės netvarkos.

Dabar ji dirba Kaune. Technologijos universitetas jai išnuomajo butą. Jos darbas universitete: palaikyti ryšius, susirašinėti su Lietuvos ir užsienio universitetais, vertėjauti iš užsienio atvykstančiom specialistų grupėm. Su Švedijos ir Danijos atstovais aplankė televizijos ir radijo "Bangos" įmonę, pieno, mėsos, metalo ir kepyklų įmones ir šilko apdirbimo kombinatą. Visur pasenusi technologija, nešvara ir tarša.

Užsienio atstovai pirmiausia suinteresuoti sumažinti taršą. Už jų paslaugas pirmus trejus metus nieko nereikėtų mokėti. Vyksta derybos.

Pramonei trūksta žaliavų ir dalių. Dalį reikmenų remontam patys sugeba pasigaminti. Gudriai išnaudoja visas galimybes. Stengiasi pagaminti nors tiek, kiek vietos rinkai reikalinga.

Taip pat Danutė rudens semestre Vytauto Didžiojo universiteto filosofijos fakultete dėstys kursą iš mokslo istorijos.

Turėjo progos aplankyti ir St. Petersburgą, kadaise vadintu Leningradu. Daug gražių pastatų, bet jie apleisti, atrodo, kad griūva iš visų pusių. Ermitažo muziejus neremontuotas, apšvietimas blogas, paveikslai su virvėm pakabinti. Gatvėse eilės žmonių, kurie bando ką nors nusipirkt: batus, cigaretes, suknelę, kvepalus. 3 žuvis ant virvutės suvertas. Žmonės niūrūs, nemandagūs, stumdosi, visur nėra tvarkos. Tik susisiekimas traukiniais geras, stotys didžiulės, švarios. (Medžiaga surinktą iš jos laiškų).

JI TVARKO ROCHESTERIO DIECEZIJOS BAŽNYTINIUS CHORUS

Jūratė Veblaitytė-Litchfield dirba įdomų darbą Amerikos bažnytiniame gyvenime. Ji yra Rochesterio diecezijos bažnytinių chorų direktorė. Jos pareigos gana sudėtingos.

Jei kuri nors parapija neturi bažnytinio choro, jai tenka spręsti, kaip surasti choristų. Jei kur nors vargonai reikalingi remonto, ji turi ištirti ar geriau juos taisyti, o gal naujus pirkti. Ji pagaliau daugeliu atvejų yra patarėja įvairių tautybių liturginiuose reikaluose.

Jai tenka nemažai dirbti su ispanų ar vietnamiečių bažnytinėmis bendruomenėmis. Savo darbe ji vadovaujasi prieš 30 metų Vatikano paskelbtomis taisyklėmis. Jos veda prie to, kad patys žmonės dalyvautų pamaldose, nebūtų vien tik pasyvūs žiūrovai. Norima, kad patys parapiečiai daugiau susidomėtų pamaldomis ir jų eiga savose bažnyčiose.

Dabar įvedama nemažai naujovių. Parapiečiai jungiasi į giedojimus, savo kantoriaus vadovaujami, skaito skaitinius, jie skiriami net ir komunijos dalinti, ko anksčiau irgi nebuvo.

Dar viena naujausių naujovių tai angliškai vadinami hosts. Jie reikštų asmenis, savanorius, kurie rūpinasi naujai į bažnytinę bendruomenę atvykstančiųjų priėmimu, supažindina juos su kitais nariais, užmezga nuoširdžius santykius. Pagal tas Bažnyčios reformas, liturgija turi nurodyti, kaip sugyventi, gerbti vienam kitą, bendrauti.

Eksperimentinėje stadijoje yra ir bandymai artimiau apjungti kunigus, bažnyčios chorą ir tikinčiuosius, žmones, kurie ateina pamaldų.

Jūratė, šalia savo tiesioginių pareigų, veda diecezijos chorą, kuriame yra 20 asmenų, atrinktų iš įvairių parapijų. Šis choras po dviejų repeticijų yra paruoštas giedoti, o jo repertuaras, kaip ir giedojimas, yra aukšto lygio. Choras viešai pasirodo aštuonis kartus per metus ypatingomis

Jūratė Veblaitytė-Litchfield

progomis, kai šventinami kunigai, ar kitomis vyskupo pamaldų progomis. Atliekama įvairi bažnytinė muzika.

Jūratė vadovauja ir bažnytiniam vaikų chorui, jos suorganizuotam prieš šešerius metus. Jame dalyvauja įvairių parapijų vaikai, norintys išmokti klasikinio dainavimo technikos.

Vaikai gieda sopranu, o suaugę — žemesniais balsais. Tai labai įspūdingas choras, primenantis Vienos berniukų chorą. Šis choras pasirodo šešis kartus per metus. Tam chorui kompozitorius John Rutter yra parašęs "Requiem". Ji atliekama su Greece simfoniniu orkestru.

Jūratė savo darbą atlieka dideliu entuziazmu, o mums yra garbė turėti lietuvę tokiose svarbiose pareigose. Linkime jai sėkmės!

Elena Vasyliūnienė

KVIETIMAS DALYVAUTI LIETUVIŲ FOTOGRAFŲ PARODOJE

Kviečiame dalyvauti kasmetinėje Lietuvių Fotografų parodoje ir konkurse, kuris vyks š. m. spalio 23 — lapkričio 1 dienomis Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

Šių metų parodoje, kaip ir pernykštėje, bus dvi temos: viena laisva, kita rengėjų parinkta. Ši parinktoji yra "Upės, ežerai, jūra ir laivai". Tik šios temos, t. y. vandenų ir su vandenimis surišti vaizdai, dalyvauja konkurse ir bus premijuojami. Laisvos tematikos fotografijos dalyvauja parodoje, bet ne konkurse.

Profesionalai ir mėgėjai dalyvauja konkurse lygiomis teisėmis. Taip pat abi fotografijų rūšys (spalvotos ir nespalvotos) bus traktuojamos vienodai.

Kiekvienas dalyvis gali pateikti ne daugiau kaip šešias (6) nuotraukas.

Jos gali būti bet kokio dydžio (pageidaujamos didesnės) ir turi būti primontuotos prie storesnio kartono, nemažesnio kaip 11" x 14". Iš Lietuvos siunčiamos nuotraukos gali būti neprimontuotos. Kitoje pusėje reikia užrašyti autoriaus pavardę, vardą, adresą, telefoną, nuotraukos pavadinimą ir kainą.

Dalyvio mokestis yra $5, mokamas pristatant darbus. Prie šio mokesčio reikia pridėti ir reikiamą sumą darbų grąžinimui paštu. Lietuvoje gyvenantys nuo šių mokesčių atleidžiami.

Nuotdraukas reikia pristatyti iki š. m. spalio 1 d.

Nuotraukas siųsti: 2345 W. 56th St, Chicago, IL 60636, arba Algimantui Keziui, 4317 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 60402, USA.

Iš prisiųstųjų nuotraukų komisija atrinks tinkamas parodai. Premijuotinus darbus išrinks parodoje atsilankiusi visuomenė, per visą parodos metą balsuodama už įdomiausias ir geriausias "Vandenų" nuotraukas.

Premijų įteikimas bus lapkričio 6 d. Jaunimo Centro kavinėje, Chicagoje. Pirmoji premija — $150, antroji — $100, trečioji — $50. Konkurse gali dalyvauti ir jaunieji bei pradedantieji foto menininkai. (Jie turi pažymėti kitoje nuotraukų pusėje, kad siunčia savo eksponatus į "Jaunųjų ir pradedančiųjų" konkursą). Šioje klasėje pirmoji premija — $75, antroji — $50, trečioji — $25.

Visais parodos ir konkurso reikalais kreiptis į parodos organizatorius Algimantą Kezį (708) 749-2843, arba Stasį Žilevičių (312) 434-1357.

Sėkmės ir iki pasimatymo parodoje.

Algimantas Kezys
Stasys Žilevičius

A. A.
BRONIUI BABUŠIUI

mirus, reiškiame nuoširdžią užuojautą jo žmonai Onutei, sūnui Edui, marčiai Gražinai, anūkėms Lizai ir Pijai. Liūdime kartu su jumis.

Elena Purelienė
Gina ir Donatas Skučai

Tėv. Petras Banijūnas, OFM, rugsėjo 1 d. mini savo gyvenimo 80 metų sukaktį. Kunigu įšventintas 1940.VI.2. Jis buvo "Darbininko" ilgametis administratorius, išugdęs spaudos kioską, pagerinęs laikraščio finansinę būklę. Dabar gyvena pranciškonų vienuolyne Kennebunkporte, ME. Sveikiname sukaktuvininką ir linkime Dievo palaimos jo darbuose.

BOSTONO ŽINIOS

Iš BALFo veiklos

Per BALFo vajų, vykusį nuo sausio iki balandžio pabaigos, surinkta $1910. Įskaitant pereitų metų likutį, turėta $2547. Bostono skyriaus valdybos posėdyje nutarta $2060 pervesti BALFo centrui Chicagoje, o likutį laikyti "Taupos" sąskaitoje.

Sugrįžo kunigai

Iš Lietuvos sugrįžo Amerikos kunigų ekskursija, kuriai vadovavo So. Bostono Šv. Petro lietuvių parapijos klebonas kun. Albertas Kontautas, Kunigų Vienybės valdybos pirmininkas. Kunigai dalyvavo rekolekcijose ir aplankė žymiausias lietuvių šventoves. Hartfordo arkivyskupo D. Grenin sveikinimo laiškus įteikė kardinolui Sladkevičiui ir arkiv. A. Bačkiui.

Lengvas darbas

Mokytojas klausinėja vaikus, kokį darbą atlieka jų tėvai.

Kai eilė atėjo paskutiniam berniukui, tas atsakė:

— Mano tėvelis nieko neveikia, tiktai stovi. Jis yra policininkas.

"Sodaugo" koncertai Lietuvoje

Bostono lietuvių etnografinis ansamblis "Sodauto" sugrįžo iš koncertų po Lietuvą. Liepos 4-16 dienomis 22 ansamblietiai su vadove Gita Kupčinskiene 9 kartus parodė savo pačių parengtą etnografinį spektaklį-koncertą "Ten, kur anglių kalnai stūri" pagal XIX a. pabaigos — XX a. pradžios Pennsylvanijos anglia kasių tautosaką, buities aplinką bei papročius.

Kelionė prasidėjo liepos 4 d. Rumšiškių Etnografiniame muziejuje. Po to koncertavo Marijampolėje, Druskininkuose, Alytuje, Kaune, Nidoje, Klaipėdoje, Vilniuje. Užbaigiamasis koncertas įvyko liepos 16 d. Šiauliuose, kur, kaip ir Vilniuje, tuo metu vyko APPLE mokytojų kursai. Gita Kupčinskienė dalyvavo tuose kursuose pernai, o šiemet perskaitė pranešimą seminare, ir kartu su ansambliete Kotryna Rhoda dalyvavo talentų vakare.

Zita Krukonienė, taip pat sodautietė, buvo tų kursų koordinatorė. Tarp koncertų vyko vakaronės, susitikimai su įvairiais Lietuvos ansambliais, tarp šokių ir dainų mezgėsi naujos pažintys ir draugystės ryšiai.

Savo trumpu lasvalaikiu sodautiečiai aplankė Kauno našlaičių namus, vaikų tuberkuliozinę sanatoriją Kulautuvoje, batų įmonę "Lituanica". Šios kelionės pagrindinis rėmėjas Caritas, siekiąs atgaivinti kultūrinius ryšius su išeivija. Vėliau į susitikimą, koncertinių sklių organizavimą įsijungė Kauno VDU, Vilniaus universitetas, daugelis vietinių organizacijų iš įvairių miestų.

Visur "Sodauto" lydėjo sėkmė, žiūrovų gausumas, šiltas sutikimas, betarpiškas susidomėjimas išeivių lietuvių kultūrine praeitimi. Nemažai dėmesio skyrė spauda ir televizija. "Lietuvos aidas", "Gimtasis kraštas", "Šiaurės Atėnai" išspausdino straipsnių apie Sodauto ansambliečių pasisakymus. Lietuvos TV rodė koncertų ištraukas, nufilmavo visą koncertą.

Vytautas Bakšys — muzikos daktaras

Pianistas Vytas J. Bakšys, iš Quincy, MA, apgynęs 1991 m. gruodžio mėn. doktoratą, šį pavasarį gavo muzikos menų daktaro diplomą. Jis dėsto Yale Muzikos mokykloje, jau ketvirtą sezoną yra garsaus vasaros Tanglewood muzikos festivalio dalyvis, daug koncertuoja kaip solistas ir su orkestrais Šiaurės Amerikoje, Europoje, televizijos ir radijo laidose bei lietuvių renginiuose.

Į savo koncertų programas įtraukia lietuvių kompozitorių kūrinius, daug dėmesio skiria XX amž. muzikai, naujiesiems kūriniams. Pernai su dainininke Gražina Apanavičiūte koncertavo Pabaltiečių Serijoje Bostone. Per Naujus metus pasirodys Bostono "First Night" festivalyje.

Winchester ir Vilniaus ligoninės bendradarbiauja

Birželio 17-24 dienomis Lietuvoje viešėjo Winchester, MA ligoninės 18 narių delegacija [illegible] nėrių [illegible] seserų, socialinių darbuotojų. Darbo grupės vadovas adv. Timothy Jaroch vyko su žmona, kaip dar keli grupės nariai. Judita Subatytė-Huston ir dr. Alfredas Krisiukėnas atliko svarbius vertėjų pareigas.

Per savaitę aplankyta Vilniaus Greitosios Pagalbos ir Santariškių universitetinės ligoninės, Vilniaus ir Kauno klinikos, susitikta su tų ligoninių medicinos personalu ir Sveikatos ministerijos vadovybe, susipažinta su sveikatos būkle Lietuvoje, pasikeista informacija. [illegible] 13 dėžių su vaistais ir [illegible] tais padovanotos [illegible] besikuriančiai Vilniaus Greitosios Pagalbos [illegible] ligoninei.

Anksčiau, gegužės [illegible] šiunt šios ligoninės specialisti dvi savaites stažavo Winchester ligoninėje, taip pat Tufts New England [illegible] Boston "Saint Elizabeth" [illegible] centruose. Visas [illegible] kų kelionės [illegible] "International Med[illegible]" (IMI), pelno nesiekianti organizacija, vykdanti [illegible] dikų pasikeitimo [illegible] vadovas adv. T. Jaroch [illegible] taip pat firmos "McDermott, Will & Emery" partneris. Joje dirba 50 advokatų ir ji yra pirmoji iš JAV bendrovių, atidariusi [illegible] vybę Vilniuje.

Sugrįžęs iš Lietuvos, adv. T. Jaroch užsidegęs idėja [illegible] niuje moderniąją [illegible] macijos biblioteką [illegible] pačių naujausių medi[illegible] nių, batų ir techn[illegible] monės kompiuterio [illegible] ratūra, kopiavimo [illegible] mašinos ir t.t. Tokio [illegible] tekos nėra Lietuvoje [illegible] reikalinga siekiant [illegible] kima medicinos [illegible]

[illegible] biblioteka [illegible] įrengti Vilniaus G[illegible] galbos ligoninės p[illegible] jektui suderinti į W[illegible] pos 20 rugpjūčio [illegible] buvo atvykęs šios [illegible] rektorius pavaduo[illegible] das Panava. IMI [illegible] sus galinčius lėš[illegible] prie medicinos b[illegible] jekto, padėti i[illegible] įranga, baldu[illegible] renkama nuo 19[illegible] kalboje išleista [illegible] ratūra. Kreiptis [illegible] roch, tel. 617 34[illegible] raštu: 40 Hiller[illegible] mont, MA 02128.

"Boston Globe" apie lietuvių krepšį

Didžiausias N[illegible] jos dienraštis "The [illegible] be", beįprastinio [illegible] piečių minėjimo [illegible] arenoje Barcelon[illegible] žaidynese, liepos 3[illegible] 9 dieno išspausdin[illegible] apimties straipsni[illegible] vos krepšinio kom[illegible] Šarūno Marčiulion[illegible]

Ten aprašyta Lie[illegible] cijos ir išsivadavimo [illegible] tuvos krepšinio [illegible] mus pabrėžtas [illegible] pšininkų sėkimas [illegible] visios Sovietų Sąj[illegible] dą. Nepaisant [illegible] sėkmingo susitikimo [illegible] tine, ryžtingai nugalėjo ją finaliniame žaidime ir tapo bronzos prizininkais. Garbingai atstovaudami laisvę atgavusią tėvynę, Lietuvos krepšininkai parodė pasauliui, kokią gilią prasmę turi sąvokos "Laisvė" [illegible] [illegible]

Žurnalistas [illegible] jog bronzos laimėjimas turi neabejotinai istorinę reikšmę.

L. Ž.

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Redakcija ..... (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. ..... (718) 827-1351

Spaustuvė ..... (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas ..... (718) 827-7932
Salė (kor.) ..... (718) 827-9645
Salės adm. ..... (718) 235-8386

"The New York Times" dienraštis savo savaitiniame priede, žurnale įsidėjo John Budrio parašytą platų straipsnį apie Lietuvą. Autorius aprašo gyventojų nuotaikas, ligonines, krautuves ir kita. Įdėta didelė ir įspūdinga televizijos bokšto nuotrauka, kurioje matome lietuvišką kryžių su žuvusiųjų nuotraukomis, kitą kryžių, primenantį koplytstulpį, su dedikaciniais įrašais, rūpintojėlį. Prie paminklo susimąsčiusi moteris. Straipsnį parašė buvusio Lietuvos gen. konsulo New Yorke Jono Budrio sūnus, kuris yra žinomas rašytojas amerikiečių tarpe. Jis gerai kalba lietuviškai, aprašė Lietuvą ir straipsnį išspausdino viename iš įtakingiausių Amerikos laikraščių.

Lietuvių Fronto Bičiulių studijų ir poilsio savaitė vyksta Dainavoje nuo rugpjūčio 23 iki 30 d. Kasdien būna įvairios paskaitos, rengiamas ir literatūros vakaras, kurio programą pakviesti atlikti: poetė Julija Švabaitė, poetas Kazys Bradūnas, rašytojas Vytautas Volertas. Iš New Yorko į šią studijų savaitę yra išvykęs fotografas Vytautas Maželis.

Lietuvos Vyčių Vidurinio Atlanto apygardos rudens suvažiavimas įvyks rugsėjo 27 d., sekmadienį, V. Atsimainymo parapijoje, Maspeth, NY. Globoja — 110 kuopa. Mišios 11:15. Posėdis po pietų. Dėl smulkesnės informacijos skambinti suvažiavimo pirmininkei Frances Migliores, 718 386-7782. Apskrities dvasios vadas yra parapijos emeritas klebonas prel. Pranas Bulovas.

Tautos Fondas $100,000 auka parėmė Vilniaus universitete steigiamą tarptautinių santykių institutą, kurio atidarymas bus rugsėjo 3 d. Atidarymo ceremonijose dalyvaus ir Tautos Fondo valdybos pirmininkas Aleksandras Vakselis.

TAUTOS FONDAS ATIDARO SKYRIŲ VILNIUJE

Aleksandras Vakselis, Tautos Fondo valdybos pirmininkas, rugpjūčio 27 d. išvyko į Lietuvą. Vilniuje organizuos Tautos Fondo skyrių.

Tautos Fondas teikia įvairią pašalpą Lietuvai, bet iš Amerikos nežino, kas yra tie, kurie prašo pašalpos, kam ta pašalpa. Kad būtų tikslesnis pašalpos paskirstymas ir kuriamas šis skyrius. Aleksandras Vakselis Lietuvoje svečiuosis apie 10 dienų.

ATGIMUSIOS LIETUVOS DAINOS

Jūs galite namuose klausytis gražiausių Lietuvos estradinių dainų, jei įsigysite trijų kasečių komplektą (po 90 minučių kiekviena) tik už 17 dol. (Persiuntimui pridėti 2 dol.). Vienos kasetės kaina — 7 dol., (persiuntimas 1 dol.); dviejų — 12 dol. (persiuntimas 1.50 dol.) Kiekvienoje kasetėje po 20 - 25 skirtingų dainų.

Dėl užsakymų skambinti Darbininko administracijai 9 val. – 4 val. p.p. tel. (718) 827-1351 arba rašyti: Darbininkas (administrac.), 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

LB NY apygardos posėdis bus rugpjūčio 28 d., penktadienį, Kultūros Židinio posėdžių kambaryje. Bus kalbama, kaip surengti įspūdingą ateinančių metų Vasario 16 minėjimą. Minėjimą rengia iš eilės: Amerikos Lietuvių Taryba, Tautos Fondas ir LB NY apygardos valdyba. Šiemet ateina eilė Lietuvių Bendruomenei surengti minėjimą. Ateinančiais metais bus minima 75 metai, kai buvo paskelbtas Lietuvos nepriklausomybės atstatymas.

Prieš 5 metus, 1987 m., rugpjūčio 17 d., mirė Jurgis Šližys, gyvenęs Woodhavene, uolus Lietuvių Bendruomenės narys, šaulys, padėjęs visom organizacijom, Kultūros Židiniui. Palaidotas Cypress Hills kapinėse.

Prieš 15 metų, 1977 m. rugpjūčio 11 d. Los Angeles, CA, mirė dr. Zigmas Kungys, anksčiau gyvenęs Brooklyne, Newarke, NJ. Medicinos mokslus buvo baigęs Vokietijoje, gydytojo praktika vertėsi Californijoje.

"The New York Times" rugpjūčio 24 d. įsidėjo straipsnį, kad Los Angeles išspausdinti popieriniai Lietuvos Banko pinigai litai. Įdėtas vieno banknoto 1000 litų pavyzdys su Mikalojaus Konstantino Čiurlionio portretu, įdėta ir nuotrauka, kaip spaustuvėje sudedami atspausdinti pinigai stirtomis. Los Angeles yra spaustuvė, kuri kitom valstybėm spausdina popierinius pinigus. Laikraštis rašo, kad greitai bus įvesti litai ir taip pat kitose Baltijos valstybėse jų tautiniai pinigai: Latvijoje — latai, Estijoje — kronos.

Aleksandra Lašas, gimusi Brooklyne, NY, 1910 m. lapkričio 23 d., gyvenusi Woodhavene, NY, mirė rugpjūčio 19 d. Jamaica ligoninėje, sulaukusi 81 metų amžiaus. Po Tėv. Leonardo Andriekaus, OFM, maldų Shalins laidojimo koplyčioje, palaidota Cypress Hill kapinėse rugpjūčio 21 d. Liko duktė su šeima ir kiti giminės Amerikoje ir Lietuvoje.

KARININKŲ APMOKYMAS LIETUVOJE

Aleksandras Vakselis, išvykęs Tautos Fondo reikalais į Lietuvą, lankysis ir Krašto apsaugos ministerijoje ir su ministeriu dr. Audriumi Butkevičiumi kalbės apie galimybes lietuvių karininkus apmokyti Amerikos karo mokyklose. Tuo klausimu A. Vakselis yra susirišęs su Amerikos karo mokyklomis, išstudijavęs galimybes, apie kurias ir painformuos ministerį.

Du vyrai ieško darbo prie statybos ar prie namų remonto. Skambinti 718 296-3631 ir klausti Romo ar Kęsto.

Du fotelius galima gauti nemokamai, tik reikia juos iš namų atsiimti. Skambinti vakarais 718 849-8831. (sk.)

59 CENTAI UŽ SVARĄ virš šimto svarų, tai TRANSPAK firmos nauja kaina. 68 centai — žemiau šimto svarų. Minimumas 20 dol. Jūsų siuntiniai yra registruojami mūsų kompiuteriuose ir sekami iki pristatymo jūsų giminėms Lietuvoje. **TRANSPAK,** 2638 W. 69th St., Chicago, IL 60629. 312 436-7772.

Romas Kezys rugpjūčio 23 d. "Laisvės Žiburio" radio laidoje taip kalbėjo: "Šiandien 'Laisvės Žiburys' skrieja jau iš kitos vietos — 449 Broadway, Manhattan, NY. Pereitą sekmadienį šią stotį perėmė nauji savininkai — korporacija, kuri vadinasi Multicultural Broadcasting. Nežinia kaip naujieji savininkai tvarkys šią stotį ir kokia bus Laisvės Žiburio ateitis. Ateitis, net ir nepasikeitus stoties savininkams, atrodo liūdnoka. Paskutiniu metu žymiai pablogėjo Laisvės Žiburio finansinė būklė. Narių ir rėmėjų skaičius mažėja. Kaip humoristai sako — vieni išvyksta į Sunny Hills, kiti — į Cypress Hills; organizacijos silpsta arba visai išnyksta, ir to išdavoje mažėja renginių skaičius; KASA, kuri buvo viena didžiųjų Laisvės Žiburio rėmėjų, kaip žinote, baigė savo dienas. Žodžiu — ateitis gana blanki. Dabar, stotį perėmus naujiems savininkams, yra didelė galimybė, kad mokestis už radio laiką dar pakils. Sunku įsivaizduoti, kaip "Laisvės Žiburys" galės išsilaikyti. Aš todėl šia proga kreipiuosi į mūsų rėmėjus, pirmoj eilėj į šimtininkus, stoti "Laisvės Žiburiui" į talką. Ypatingai kreipiuosi į tuos, kurie prieš porą metų pasižadėjo reikalui esant, paremti šią programą šimtine. Toks laikas dabar atėjo. Kreipiuosi į klausytojus, kurie turėtų minčių ar pasiūlymų kokių priemonių imtis, norint užtikrinti tolimesnę "Laisvės Žiburio" egzistenciją. Prašome skambinti į radio raštinę 718 -769-3300 arba 718-229-9134".

Apreiškimo parapijos metinė gegužinė rengiama rugsėjo 13 d., sekmadienį, Kultūros Židinio kieme bei apatinėje salėje. Skanius pietus paruoš Birutė Šidlauskienė, o gėrimus parūpins parapijos taryba. Šokiams gros Romas Telšinskas.

Mary Dulkė, gimusi 1904 m. rugsėjo 13 d. Pennsylvanijoje, gyvenusi Richmond Hill, NY, po ilgos ir sunkios ligos mirė rugpjūčio 23 d. Calvary ligoninėje, sulaukusi 87 m. amžiaus. Liko trys sūnūs su šeimomis, dukra su šeima, 14 anūkų, 16 proanūkių ir kiti giminės. Pašarvota M. Shalins laidojimo namuose. Atsisveikinimas buvo rugpjūčio 24 d. Rugpjūčio 25 d., po mišių V. Atsimainymo parapijos bažnyčioje, kur sūnus Bernardas vargonininkauja, buvo palaidota Šv. Jono kapinėse, šalia 1952 m. mirusio vyro Prano, kuris 25 metus buvo vargonininku Angelų Karalienės bažnyčioje, Brooklyn, NY.

LB Queens apylinkė ruošia anglų kalbos kursus lietuviams. Suinteresuoti prašomi kreiptis į Vidą Jankauskienę, skambinant 718 849-160 arba Ramutę Česnavičienę 718 849-1581.

Audronė Nagy, Paterson, NJ, apmokėdama prenumeratą, pridėjo dar 70 dol. auką. Dosniai aukotojai nuoširdžiai dėkojame.

Išnuomojamas atskiras kambarys vienam ar dviem asmenims gražiame Woodhaven rajone, arti traukinio ir parduotuvių. Skambinti: 718 847-7306. (sk)

Live in aid wanted for elderly, infirm woman, kind and physically strong. Some English necessary. Phone 212 757-3001, ask for Jenny. (sk.)

Moteris, galinti atlikti namų ruošos darbus ir globoti reikalingus globos, senus ar mažus, ieško darbo. Skambinti 212 563-2450 arba 718 827-7133.

55 SVARAI — cukrus, sūris, dešros, mėsa, šprotai, aliejus, kava ir kt., $90. **22 SVARAI** mažesnis paketas, $55. **22 SVARAI** mėsos produktai, aliejus $90. Prie visų maisto siuntinių galite užsakyti aspirino ir vitaminų. **TRANSPAK,** 2638 W. 69th St., Chicago, IL 60629, 312 436-7772.

Tai buvo 1964 metais pasaulinės parodos metu. Jaunimas atlieka tautinių šokių programą New Jersey paviljone.

KENNEBUNKPORT, ME

(atkelta iš 7 psl.)

Bendoriaus, A. Mikulskio, Č. Sasnausko, Kl. Griauzdės, Br. Budriūno, A. Vanagaičio, F. Strolios, J. Gudavičiaus, o užbaigta "Lietuva brangi" paskutiniu posmu.

Chore dalyvavo: J. Baniūnaitė — iš Anykščių, V. Barius — Bridgeport, B. Brasauskas, J. Brasauskienė — Baltimore, A. Buivys — Ottawa, I. Kučiauskas, G. Kučiauskienė — Baltimore, G. Petrus — Amsterdam, J. Pankrienė — Toronto, Pr. Šimkus — Boston, A. Ustijanauskienė — Hartford, E. Vasyliūnienė — Summerville.

Jie visi dainuoja savo vietovėse ir yra aktyvus dainininkai.

Mišios už mirusiuosius

Liepos 26 dieną Kennebunkporto Pranciškonų koplyčioje buvo atlaikytos mišios už ilgametį vasarvietės choristą a. a. Vytautą Eikiną. Mišias atnašavo Tėvas Bernardinas Grauslys. Solistas Antanas Keblys atliko dvi giesmes, vargonavo Frances Kavaliauskaitė.

Rugpj. 2 d. Tėvas Bernardinas Grauslys atnašavo mišias ir pasakė pamokslą už a. a. Izidorių Vasyliūną. Mišių metu giedojo Antanas Keblys ir vargonavo Frances Kavaliauskaitė.

Rugpj. 5 d. Tėvas Jurgis Gailiušis atnašavo mišias už a. a. Vincentą Misiūną. Antanas Keblys ir Frances Kavaliauskaitė atliko muzikinę dalį. Auka buvo mirusiojo žmonos Veronikos Misiūnienės.

Danutės Grauslytės koncertas

Pranciškonų vasarvietės auditorija rugpjūčio 3 d. 8 val. vakare buvo pilna publikos. Reikėjo net stebėtis, iš kur jos tiek daug. Koncertą atliko Tarptautinio konkurso laureatė Danutė Grauslytė. Ji yra laimėjusi trečią vietą konkurse, įvykusiame Rygoje.

Solistės programoje buvo dvylika lietuvių ir tarptautinių kompozitorių kūrinių, kuriuos ji dainavo originalo kalbose. Ji dainavo V. Kairiūkščio, St. Šimkaus, B. Dvariono ir T. Makačino dainas. Iš tarptautinių kompozitorių ji atliko eilę Brahmso dainų bei Gluck ir Verdi operų arijų.

Solistė Dana Grauslytė

Duetus dainavo kartu su solistu Antanu Kebliu. Akompanavo Frances Kavaliauskaitė. Koncertas buvo išimtinai gražus ir paliko gilų įspūdį. Tikimės solistę išgirsti ir ateinančiais metais.

Frances Kavaliauskaitės fortepijono koncertas

Frances Kavaliauskaitė yra žemo ūgio, trapi mergaitė, rodos, kad jos rankos negalės išsisikleisti akordui. Ji pradėjo skambinti būdama penkerių metų amžiaus ir niekad nenustojo. 12 metų ji vadovavo chorui. Šiuo metu ji yra Assumption bažnyčios muzikos direktorė, veda suaugusių ir vaikų chorus, moko vaikus skambinti fortepijonu ir mėgsta koncertuoti.

Koncertas rugpjūčio 2 d. Kennebunkporte, pranciškonų vasarvietėje, nebuvo jos pirmas šioje apylinkėje. Ji turi čia savo gerbėjų. Šio vakaro programą pradėjo Beethoveno Appassionata, No. 23 in F Minor, Opus 57.

Toliau: Gian Carlo Menotti disonansų harmonija užliejo kambarį ir parodė skirtumą tarp romantinės ir modernios muzikos.

Po pertraukos ji paskambino Chopino, Liszto, Čiurlionio, Albaniz ir Rachmaninovo kūrinių. Atliktoji muzika supažindino klausytojus su skirtingų tautų kompozitorių savybėmis.

Frances publikos sutikta ir palydėta dideliu entuziazmu ir plojimais.

Elena Vasyliūnienė

Lietuvių Darbininkų Draugijos 7 Kuopa, kuri kasmet su Dariaus ir Girėno Paminklo komitetu rengdavo Brooklyne transatlantinių lakūnų skridimo minėjimus, savo narių susirinkime liepos 23 d. nutarė imtis iniciatyvos kviesti New Yorko lietuvių organizacijas ateinančiais metais New Yorke suruošti didžiulį Dariaus ir Girėno minėjimą. Tai bus šešiasdešimt metų sukaktis nuo šio skridimo. Jau žinoma, kad iš Lietuvos į New Yorką atskris lietuviai lakūnai, kurie dabar dirbdinasi lėktuvą, panašų į tą Lituanicą, kuriuo anuomet Darius ir Girėnas skrido per Atlantą. Kaip žinia, Lituanica savo kelionei į Lietuvą tada pasikėlė iš vieno New Yorko aerodromo. Jame ketina nusileisti ir naujoji Lituanica. Gal Lietuvių Bendruomenė ar kita kuri nors veikli New Yorko lietuvių organizacija pasirūpintų tokių iškilmių suorganizavimu ir tą mintį paskleistų kitoms kolonijoms, kuriose yra paminklai Dariui ir Girėnui.

Lietuvos Vyčių Vidurio Atlanto valdybos susirinkimas įvyks rugpjūčio 29 d., šeštadienį, 12 v. Aušros Vartų parapijos salėje, 570 Broome St., NY.

Dailininkas ieško nedidelės patalpos šilkografijos (silk-screening) dirbtuvei. Gali būti garažas, rūsys ar pan. Skambinti tel. 718 849-8941. Girmantui.

Reikalinga pagalba prižiūrėti vyresnio amžiaus moterį. Pageidaujamas anglų kalbos mokėjimas. Skambinti telef. 212 757-3001. Paprašyti Jenny. (sk.)

Parduodami 2 butai Vilniuje. Vienas — 2 kambarių Naujininkuose. Kitas — 2 kambarių Viršuliškėse. Dėl informacijų skambinti vakarais (718) 236-7143. (sk.)

KARGO Į LIETUVĄ BE MUITO! Siunčiame SAS oro linija į Rygą. Siuntinius atsiimti Rygos muitinėje. Minimumas 110 lbs arba 50 kg. Kaina $1.75 už svarą. Galima siųsti naujus ir dėvėtus drabužius, batus, medžiagas, maistą bei nereceptinius vaistus. Kreiptis į G. T. INTERNATIONAL, 9525 So. 79th Avenue, Hickory Hills, IL 60457. Tel. 708 430-7334.

"Lietuvos Aidas", pagrindinis 16 psl. Lietuvos dienraštis, duoda vyriausybės žinias ir objektyvų atkuriančios Lietuvos vaizdą. Jo žinios išeivijai yra labai naudingos. Prenumerata metams oro paštu $85. Čekius rašyti "Lietuvos Aido" vardu ir siųsti JAV įgaliotiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. (sk.).

APREIŠKIMO PARAPIJA
maloniai kviečia visus į metinę
GEGUŽINĘ — PIKNIKĄ
sekmadienį, rugsėjo 13 d., 1 val. popiet
KULTŪROS ŽIDINYJE
(kieme ir salėje)
361 Highland Blvd., Brooklyn., NY.
Šilti, skanūs pietūs, paruošti Birutės Šidlauskienės
Įvairūs šalti gėrimai; kava — pyragai.
Metinė loterija; Laimės šulinys
Šokiams gros ROMAS TELŠINSKAS
Atvykite! Linskmai praleisite sekmadienio popietę!
— Įėjimas nemokamas! —